

NIEUW GUINEE

LAND DER TOEKOMST

DOOR G.L. TICHELMAN

PRIJS 30 CT

NIEUW GUINEE

*Land
der
Toekomst*

DOOR G. L. TICHELMAN

Uit een klapperboom in de nabijheid van de kampong Sawja Tami, gelegen op de top van een berg, heeft deze knaap een vergezicht over het Nieuw-Guinese oerwoud tot aan de verre einder, waar heuvelreeksen verrijzen. De jongen heeft een bamboemes in de gordel om de kokosnoten af te snijden.

Het eiland Nieuw-Guinee staat in deze dagen in het brandpunt van de belangstelling. Zoals bekend is, heeft de Nederlandse regering verklaard, niet bereid te zijn, Nieuw-Guinee af te staan aan de V.S. van Indonesië. Zij kan dit ook niet doen, sinds de mondig geworden bewoners van het eiland, de Papoea's of Irianen, zoals zij zichzelf liever horen noemen, bij het bezoek van de sultan van Tidore aan de noordkust, in Juli 1949, in niet mis te verstane bewoordingen te kennen hebben gegeven, dat zij weigeren bij Indonesië te worden ingelijfd. Zij wensen door de Nederlanders bestuurd te worden. Artikel 73 van het Handvest der Verenigde Naties legt namelijk aan Nederland de verplichting op, rekening te houden met de verlangens der oorspronkelijke bevolking.

Was het eerst alleen Johan Ariks, een evangelist-onderwijzer, die zich als de vertegenwoordiger van eenenvijftig clans verzette tegen de inlijving van Nieuw-Guinee bij Indonesië, thans heeft zich, na een propagandareis van D. Jouwé, een Papoea van geheel andere stam, practisch de gehele bevolking achter „Oom Ariks” en zijn streven geschaard. Een uitzondering hierop vormde een kleine groep onder leiding van Silas Papare, een inheemse, die lange tijd onder invloed heeft gestaan van de vroeger op Nieuw-Guinee geïnterneerde republikeinse leider Ratulangi.

Het is echter buiten twijfel, dat de overgrote

meerderheid niets van een samengaan met Indonesië wil weten.

Voorts zijn de Nederlanders volgens artikel 73 van het Handvest verplicht, de welvaart van de Papoea's te bevorderen. Er is evenwel geen enkele waarborg, dat de V.S. van Indonesië die taak op redelijke wijze van ons kunnen overnemen. In ieder geval staat vast, dat de V.S.I. niet over de eerste voorwaarden, namelijk de personele, materiële en culturele middelen, beschikken, om Nieuw-Guinee vooruit te brengen. Dit zien ook tal van verstandig denkende Indonesiërs zelf in. Men bedenke daarbij, dat slechts vijf duizendste procent der bevolking van Indonesië over een H.B.S.-diploma beschikt of een academische opleiding genoot. Voorts heeft Nederland zich verbonden tot het garanderen van een rechtvaardige behandeling van de Papoea's, alsmede tot het verlenen van bescherming tegen misbruiken jegens hen. Daarom heeft de Nederlandse regering, overeenkomstig de op haar rustende verantwoordelijkheden, terecht verklaard, dat Nieuw-Guinee in ieder geval tot het koninkrijk zal blijven behoren.

Nieuw-Guinee is echter voor de meeste Nederlanders een onbekend gebied en velen stellen zich de vraag: „Wat kunnen wij eigenlijk voor dit land doen en waar liggen zijn ontwikkelingsmogelijkheden?” Op deze vraag bedoelt de brochure, die thans voor u ligt, een beknopt antwoord te geven.

NIEUW-GUINEE

Land der toekomst

Wij weten niet, lezer, of het u in uw lagere-schooljaren bij de aardrijkskundelessen over het eilandenrijk, dat toen nog Nederlands-Oost-Indië heette, vergaan is als ons.

Wij zien nog duidelijk voor ons de bekende schoolkaart met de eilanden, die te zamen de beroemde „Gordel van smaragd” vormden en die nu in moeilijke barensweeën als soevereine Verenigde Staten van Indonesië herboren worden. Eén dier eilanden stond daar maar gedeeltelijk op en we hoefden er maar bitter weinig van te leren, om de doodeenvoudige reden, dat er zo goed als niets over bekend was. Het was Nieuw-Guinea of, zoals men beter zou kunnen zeggen: Nieuw-Guinee.

Niet zo bar lang geleden vertoonden de kaarten van dit eiland in het centrale gedeelte nog royale witte plekken. Daar had geen blanke ooit een voet gezet en nóg altijd zijn er grote gebieden op Nieuw-Guinee, die nimmer bezocht zijn en die alleen vanuit de lucht, en dan nog slechts zeer gedeeltelijk, in kaart zijn gebracht. Er leven daar dan ook nog tal van volksstammen, die tot nu toe onberoerd bleven door de westerse beschaving, ondanks het feit, dat het eiland in de

tweede wereldoorlog een hoogst belangrijke rol speelde. Aan de noordkust werden er toen bases voor legers van honderdduizenden gesticht, vanwaar per dag honderden bombardements- en verkenningsvliegtuigen opstegen. De voornaamste reden daarvoor is wel de ontoegankelijkheid van het land en zijn enorme uitgestrektheid. Nieuw-Guinee toch is na Groenland het grootste eiland dat de wereld kent, omringd door een ondiepe zee en vrijwel overal met dicht oerwoud bedekt. Voor de helft is het mandaatgebied van Australië, namelijk het oostelijke deel. De westhelft evenwel, die aan Nederland behoort, heeft nog altijd een oppervlakte van 416.000 vierkante kilometer, hetgeen overeenkomt met bijna dertien maal de grootte van ons land!

In onze schooljaren werden natuurlijk ook wel kaarten op het bord gehangen, waar geheel Nieuw-Guinee op voorkwam. Niet alleen dat onze romantische verbeelding dan geprikkeld werd

De Tami-rivier, die zich baan breekt door het oerwoud, na een bandjir (zware overstroming). Overblijfselen van ontwortelde woudreuzen, boomstammen, die van de oever in de gezwollen rivier zijn gestort en die door het woeste watergeweld zijn meegesleurd, ziet men nog overal, als het bleke gebeente van voorwereldlijke dieren. In de rivier en in de modderbanken aan beide oevers leven talloze krokodillen.

De prachtige, pittoreske vegetatie van de jungle, de rimboe of de wildernis.

door die witte plekken, ook de vreemde vorm er van deed ons dromerig wegzoeken. Nieuw-Guinee lijkt op de kaart naar zijn algemene gedaante op een kangoeroe. Het schiereiland aan de uiterste westzijde gaf men in verband met zijn vorm de naam Vogelkop. Ook andere namen, afkomstig van oude, Nederlandse zeevaarders, bijvoorbeeld de Doodslagersrivier en de Moordenaarsrivier, brachten onze schooljongensfantasie in heftige beroering.

Zoals ook op de eilanden van de Indische Archipel, waren de Spanjaarden en de Portugezen ons bij hun stoutmoedige ontdekkingstochten op Nieuw-Guinee vele jaren voor.

Het was de Spanjaard Ortiz de Retes, die met zijn schip San Juan op 20 Juni 1545 op het eiland landde, er de vlag van zijn vaderland plantte en deswege beschouwd wordt als de feitelijke ontdekker van het eiland. De kroesharige, zwarte en vervaarlijk uitziende inboorlingen, die hij daar opmerkte, deden hem denken aan de negers uit het door hem eerder bezochte Guinea. Vandaar dat hij het symbolisch in bezit genomen land de naam „Nueva Guinea” gaf.

De Nederlanders was het bestaan van Nieuw-Guinee reeds lang bekend en ook wisten zij, dat de Spanjaarden van het eiland geen enkel profijt trokken. Ware dit trouwens wel het geval geweest, het zou onze harde kooplieden uit die tijd stellig toch niet belet hebben, er zelfstandig eens 'n kijkje te gaan nemen. Toen dan ook de V.O.C. (dit is de

roemruchte Verenigde Oost-Indische Compagnie) in 1622 een tweetal schepen uitrustte voor een ontdekkingsreis naar het Zuidland (Australië), gaven de bewindhebbers de opperkoopman dezer kleine vloot, Jan Carstensz, ook bevel, te proberen iets meer van Nieuw-Guinee te weten te komen en er zo mogelijk handelsbetrekkingen aan te knopen. Er hadden hen namelijk geruchten bereikt, als zou daar „gout vallen”. Vermoedelijk bedoelde men daarmee de prachtige paradijsvogels, de met goud en diamanten getooid „manoek déwata”, dit is godenvogels. Bovendien zou men er bruikbare slaven vandaan kunnen halen

De nuchtere zakenlieden, die onze zeventiende-eeuwse voorvaderen waren, gaven Jan Carstensz en schipper Jan Vos dan ook de volgende opdracht mee, die wel zeer openhartig de bedoelingen van de heren demonstreert. De bevolking mocht geen overlast worden aangedaan (sic!), maar „ter plaatse, waar gijlieden volk bejagent, zult ge met behendigheid of anderszins (!) enige volwassenen, inzonderheid jonge knechtens en maegdekens, zien te vatten, om deselve hier op te trekken!”

Betreffende het „vallende gout” werden de volgende slimme instructies uitgevaardigd: De schipper en de opperkoopman moesten nagaan, welke koopwaren er te vinden zouden zijn en vooral ook, of de inboorlingen de waarde van het zilver en het goud beseften. Zouden deze metalen

*Het hooggelegen dorp Sawja Tami. Het kampongterrein is door de bewoners in gemeenschappelijke arbeid zindelijk gehouden. Om het dorpje de gewone beplanting van klappers, broodbomen of soekoens (*Artocarpus*), pisang en enkele andere vruchtbomen. (We noemen als de meest voorkomende soorten de papaja, de nangka, de doerian, de langsep, de djamboe, de pinang en de kenari.) Blijkens de oude klapperbomen zijn de hier wonende Papoea's geen nomaden meer. De hutten maken een onverzorgde, bouwvallige indruk.*

hun inderdaad worden aangeboden, dan mochten de heren beslist geen begerigheid tonen, maar moesten zij de inboorlingen koper of lood voorhouden en doen „even off die mineralen bij ons van meerder waardige waren”. U ziet het — onze voorvaderen in de Oost breidden de spreuk: In liefde en oorlog is alles geoorloofd, zonder het minste gewetensbezwaar ook tot het gebied van de handel uit.

De tocht had evenwel maar bar weinig succes. Bij verschillende landingen werden de Nederlanders door inboorlingen overvallen, waarbij ook doden vielen, wier hoofden prompt werden gesneld. En, aldus werd gerapporteerd, een mollige scheepsjongen ontkwam maar ternauwernood aan het trieste lot, door de kannibalen te worden opgepeuzeld.

De conclusie van Jan Carstensz, zoals deze in zijn schrijven aan de hoogmogende heren der Edele Compagnie werd weergegeven, luidde dan ook volstrekt afwijzend. Er kon in deze woeste stranden en landen beslist niets nuttigs voor de Compagnie worden uitgericht. Heel weinig viel er te halen en de bewoners waren er wild, wreed, arm en brutaal. „Het zijn alle kwaadaardige naturellen, gemeenlijk swart ende naeckt, loos

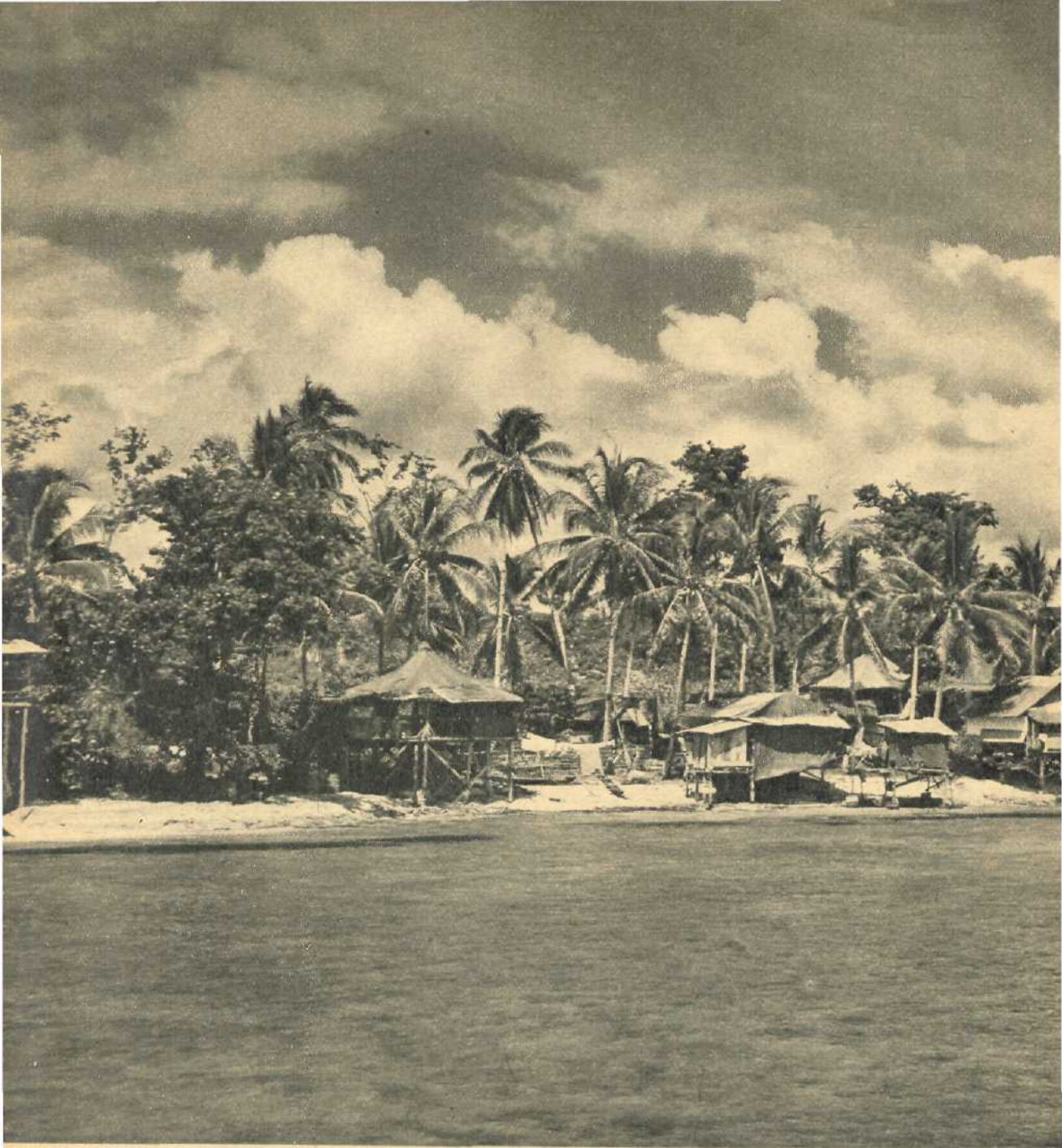
ende wantrouwig volk”, dat met geen enkele list naderbij te lokken was. Zelfs door middel van buiten boord gehangen strikken had men er niet een te pakken kunnen krijgen!

De gouverneur-generaal was uiteraard over dit schamel resultaat maar weinig te spreken. Hij schreef de bewindhebbers in het vaderland dan ook verontwaardigd, dat de uitgezonden mannen niet veel meer gedaan hadden dan om het eiland heen varen. „Die ondersoecken sal, wat de landen geven, moet daarin ende dóór wandelen”. Hij beloofde de heren echter, dat hij bij gelegenheid alles nader zou laten onderzoeken. „door vigilanten en couragieuser personen, als tot nu daertoe gebruyckt sijn. Landen te ondersoecken is yders werck niet”. Een belofte, die hij echter niet heeft vervuld.

Eén belangrijke ontdekking evenwel werd door Jan Carstensz gedaan: bij de vaart langs de zuidkust ontwaarde hij „een overhoogh geberghte, naar gissinghe tien mijlen landwaert in, dat op vele plaatsen wit en met snee bedeckt lag”. Het was de eerste aanduiding van de feiten, die pas veel later, door tal van expedities in het begin van deze eeuw, konden worden vastgesteld, namelijk,

De vissersnederzetting Sorido aan de Geelvinkbaai. De paalwoningen zijn ingedekt met zinkplaten van de voormalige Amerikaanse barakken. Aan de palmbomen zijn duidelijk de sporen te zien van het Amerikaanse geschutvuur.

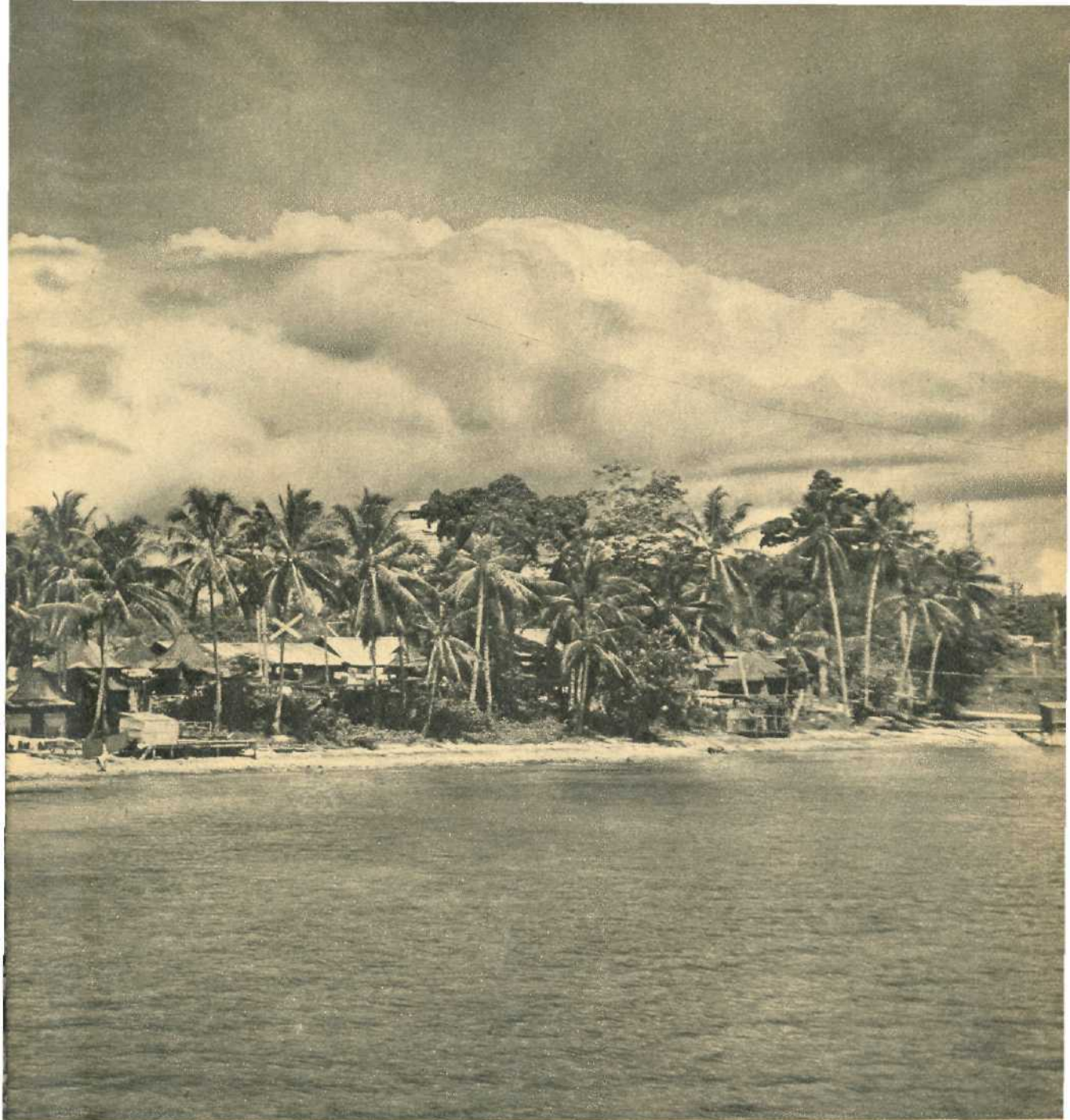

dat er zich over het gehele eiland van west tot oost langgerekte ketens van een hoog en woest bergland uitstrekken. Men vindt hier de hoogste bergtoppen van geheel de Oost in het Sneeuwgebied, te weten de 5000 meter hoge Carstensztoppen, genoemd naar de eerste ontdekker-van-uit-zee. Voorts de met eeuwige sneeuw bedekte Wilhelminatop van 4750 meter hoogte, die reeds driemaal door Nederlandse onderzoekers werd beklommen.

Van de omvang en de grootte van dit centrale bergland op Nieuw-Guinee krijgt men enig idee als men weet, dat het een lengte heeft als van de Alpen en de gehele Kaukasus te zamen. Ten

zuiden van dit bergmassief strekt zich een enorme laagvlakte uit, die in het midden van het eiland, ongeveer daar, waar de grens tussen Nederlands en Australisch gebied ligt, een breedte bereikt van meer dan vierhonderd kilometer en die men dus zou kunnen vergelijken met de grootte van de gehele Noord-Duitse laagvlakte.

En als u nog een paar cijfers wilt (wij komen er straks nog op terug, wanneer we de kolonisatie- en exploratiemogelijkheden onder het oog zullen zien): van west naar oost is het eiland twaalfhonderd kilometer lang, zijnde één vierde van de gehele lengte van de Archipel; van Hollandia, de nederzetting aan de noordkust, naar Merauke,

Een Papoea-kampong aan de kust, gebouwd op het strand onder de hoge klapperbomen. Allerlei manieren van huizenbouw vindt men hier naast en door elkander toegepast, van echte Papoea-woningen tot open loodsen toe. Het is een wonderlijk allegaartje, dat echter in al z'n onschoonheid op een zekere civilisatie duidt. Een ruim gebruik werd gemaakt van zinken platen voor omwanding en dakbedekking.

aan de zuidkust gelegen en de enige plaats waar de gehele tweede wereldoorlog door de Nederlandse vlag bleef wapperen, zou men in rechte lijn zevenhonderd kilometer af moeten leggen, ofwel royaal de afstand Den Haag-Berlijn. Van de oostpunt van Vogelkop tot aan Hollandia, eveneens in rechte lijn gemeten, bedraagt de afstand elfhonderd kilometer, dit is de afstand van Den Helder naar Marseille. En in dit gehele gebied wonen naar ruwe schatting anderhalf

miljoen mensen. Dit betekent, dat de bevolkingsdichtheid er ongeveer drie per vierkante kilometer bedraagt; in Nederland is dit cijfer driehonderd-dertig!

Eeuwenlang lag dit eiland onberoerd en verlaten. De Compagnie had er maar weinig belangstelling voor. Het enige doel, dat zij kende, was het monopolie in handen te krijgen van de kruidnagelhandel. Zij sloot daartoe contracten af met de vorsten van de Molukken. Zo ook met de

Een hevige onweersbui heeft zich boven de kampong Wor ontladen. Zelfs haan en kippen werden er door overvallen.

sultan van Tidore, wie zij daarbij opdroeg, de lastige piraten, die langs de noord- en westkust van Nieuw-Guinee huisden, te beteugelen. Het is deze, door gouverneur-generaal Speelman in 1667 met Tidore gesloten overeenkomst, welke bij de besprekingen over de nieuwe status van Indonesië en ook van Nieuw-Guinee telkenmale weer is opgedoken. Geheel ten onrechte overigens, omdat van de aanvang af aan de Indische regering de bevoegdheid was toegekend, Nieuw-Guinee op elk door haar gewenst tijdstip van Tidore af te scheiden. De „rechten” van Tidore werden dan ook door Colijn reeds gekenschetst als van „bloot theoretische aard”, maar bovendien is de huidige sultan bij zijn troonsbestijging in 1947 uitdrukkelijk aangezegd, dat bedoelde rechten opgehouden hadden te bestaan. Dit echter slechts ter zijde.

Eerst tegen het einde van de vorige en in het begin dezer eeuw, toen nieuwe opvattingen over koloniseren en de verantwoordelijkheid van koloniserende mogendheden zich baan braken, ging er een hernieuwde belangstelling uit naar het wonderlijke eiland Nieuw-Guinee, dat zozeer verschilt van de Indische Archipel, dat het er

Een woning uit het vissersgehucht Sorido aan de Geelvinkbaai. De Papoea's (Noemforen) hebben voor dakbedekking handig gebruik gemaakt van de gegolfde zinken platen uit de Amerikaanse legervoorraden. Zij hebben zulk een plaat als „bagagedek” zelfs aangebracht aan de vlerkprauw op de voorgrond, die men op de koraalgrond heeft getrokken. De kinderen lopen met blote voeten op het scherpe karang-gesteente.

feitelijk in het geheel niet toe kan worden gerekend.

Talrijke expedities werden uitgerust, die meer bekendheid verschafften over het land en zijn bewoners. Zij gaven aanleiding tot de verschijning van tal van boeken, waarvan de titels als: „Onder Koppensnellers en Moerasmensen”, „Naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea”, „Naar de Achterhoek der Aarde”, „Pioniers in de rimboe: Avonturen van een exploratiedetachment in Zuidwest-Nieuw-Guinea”, om er maar eens enkele te noemen, getuigen van de maagdelijkheid van het eiland.

De beste bijdragen tot de nieuwe kennis, die men omtrent Nieuw-Guinee verzamelde, zijn geleverd door de Missie en de Zending. Zendingen en missionarissen gingen niet zo maar eens op onderzoek, uit avontuurzucht, uit wetenschappelijke of sportieve overwegingen, nee, zij vestigden zich op Nieuw-Guinee, te midden van koppensnellers en mensenetende volksstammen en in de loop der jaren drongen zij steeds dieper in onbekende gebieden door. De vreedzaamste en meest zegenrijke infiltratie, die het land zich maar wensen kon. Tot op de huidige dag worden er nieuwe gebieden ontsloten, die nimmer nog waren bezocht: herinneren wij in dit verband aan de ontdekking van de Koningin-Juliana-rivier het vorig jaar door een katholieke priester, die in Zuid-Nieuw-Guinee werkzaam was. Ook met een geheel nieuwe volksstam, die nog nooit een blanke had gezien, kwam men op deze

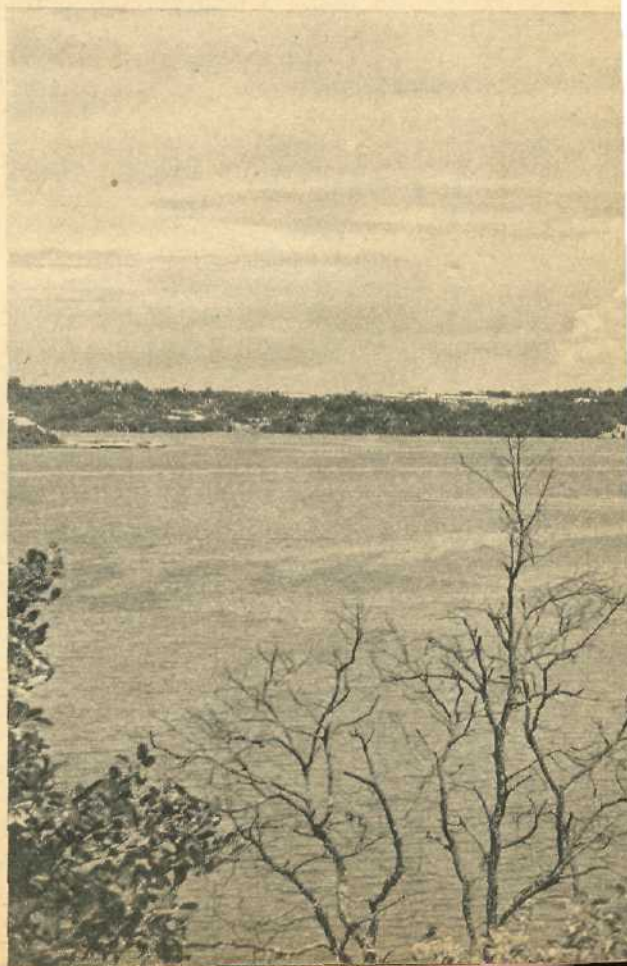

Gezicht op het Sentanimeer, zuidwestelijk van de Humboldtbaai, ruim zes kilometer daarvan verwijderd, op een hoogte van ruim zeventig meter en langs een goede weg vanuit Hollandia te bereiken. De grootste diepte van dit meer bedraagt ongeveer vijftig meter. Een aantal kleine eilandjes liggen in het westen en in het midden daarvan. Overal staan de kampongwoningen van de aan dit meer gelegen negorijen op hoge palen in het doorschijnende water. Op de voorgrond de visvuiken der bevolking. Het Sentanimeer zou zeer visrijk zijn; er komen schildpadden in voor, maar helaas ook krokodillen.

Een Papoea-nederzetting in het om zijn natuurschoon bekende Sentanimeer.

tocht in contact. En toch meende men dit kustgedeelte vrij goed te kennen.

De tweede wereldoorlog, waarin de geallieerden zich de uitzonderlijk belangrijke strategische positie van Nieuw-Guinee ten opzichte van Japan, Azië, Amerika en Australië ten nutte maakten, heeft verschillende volksstammen aan de noord- en noordwestkust, die gelijk de bewoners van Centraal- en Zuidoost-Nieuw-Guinee volkomen in het steentijdperk leefden, plotseling in nauw contact gebracht met de ultra-moderne techniek. Dit duurde van April 1944, nadat MacArthur in Hollandia zijn hoofdkwartier had gevestigd, af, tot in 1946 toe, toen de bezettingstroepen het eiland weer verlieten, met achterlating van iedere voorstelling tartende hoeveelheden oorlogsmateriaal en gebruiksgoederen. In die jaren gromden er de zware motoren van de

bulldozers, die het oerwoud terugschoven, knet-terden jeeeps over pas gebaande wegen naar het Sentanimeer, ten westen van Hollandia gelegen en ons beschreven als sprookjesachtig mooi, waar de zware bombardementsvliegtuigen opstegen van de air-strips om de Japanners te bestoken. Ten noorden van dit meer verrees de plaats Kota Nica (Nederlands-Indische Civiele Administratie). Waarlijk verbluffend is het, wat daar door de samenwerking van Amerikanen, Australiërs, de kinderen des lands en een klein aantal energieke Nederlanders tot stand werd gebracht. De leiding er van berustte toen bij de eerste Javaanse resident, kolonel Raden Abdulkadir Widjojo Atmodjo, een algemeen beminde en hooggeachte figuur met bijzondere bestuurskwaliteiten.

Thans is het land al sedert geruime tijd weer verlaten. De ruime aanlegsteigers, waar honderden Libertyschepen meerden, verrotten; over de Amerikaanse nederzettingen woekert al weer het eeuwige oerwoud en lianen slingeren zich rond de duizenden vliegtuigen, die werden achtergelaten. Nieuw-Guinee kwam weer tot rust en de inboorlingen, die dit alles beleefden, vragen zich thans wellicht met verbijstering af, of het allemaal dan slechts een lange, wonderbaarlijke droom is geweest. De stammen uit het nabije binnenland naderden aarzelend de achtergelaten voorraden, doch zij wisten er niet veel beters mee te doen, dan hun armen te tooien met tientallen

polshorloges, hun woeste kroesharen te versieren met vulpenhouders en schroevendraaiers en met deze zonderlinge opschik naar hun dorpen terug te keren. De beschaving kwam en zij ging en alles vervalt weer. Tenzij — juist en daar gaat het nu om,

WIE WONEN ER EIGENLIJK OP NIEUW-GUINEE ?

Laten wij ons dan thans eens wat dieper bezighouden met de mensen die op Nieuw-Guinee wonen, vervolgens met zijn planten- en dierenwereld, met de producten die het oplevert en ten slotte met zijn mogelijkheden voor de toekomst.

De naam, waaronder de inboorlingen van Nieuw-Guinee algemeen bekend zijn, is Papoea. Het woord ontstond uit de samentrekking van het Maleise poëa-poea en betekent: kroes. Inderdaad is het kroeshaar der inheemsen hun meest typische kenmerk. In oude scheepsjournalen worden zij veelal beschreven als krijgshaftige kerels met snorren en baarden, zwart als negers, naakt rondlopend en van reusachtig postuur, met grote arendsneuzen, woeste kroeskoppen en van een huiveringwekkend uiterlijk. Vooral de bamboes en varkensslagtanden, die zij door hun neuzen boren, maakten hun verschijning vreesaanjagend. Deze beschrijving der Papoea's klopt vrij aardig, als men zich beperkt tot de kustbewoners. Vooral de Marind-anim's of Kaja-kaja's, die langs de zuidkust wonen, onderscheiden zich door

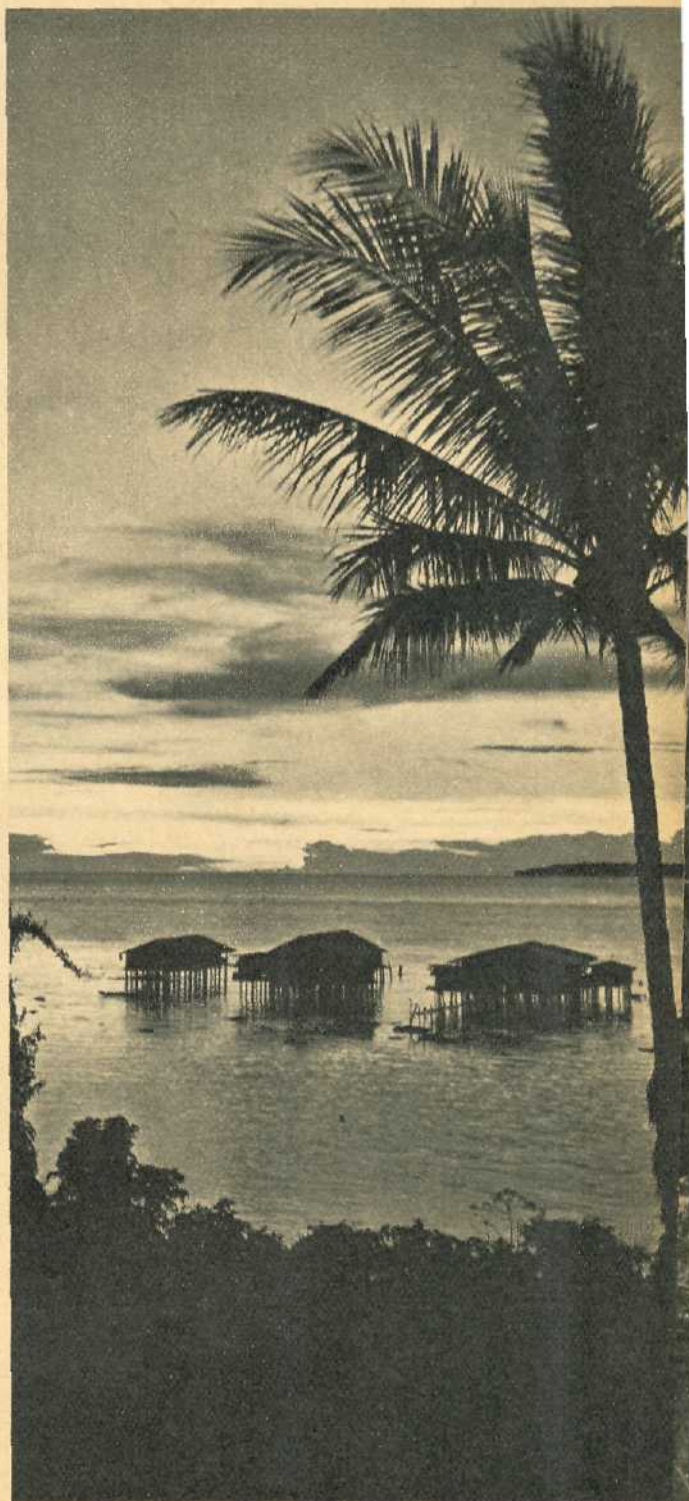
De Papoea-nederzetting Sorido, gelegen in het water aan de palmenkust van de Geelvinkbaai. Het geheel maakt een rommelige indruk. De bevolking heeft voor dakbedekking gebruik gemaakt van het gegolfd plaatijzer, dat door de Amerikaanse troepen gebezigd werd voor barakkenbouw en werd achtergelaten. Ook van ander achtergelaten materiaal, onder andere ijzeren benzinevat, werd door de bevolking dankbaar gebruik gemaakt.

hun rijzige gestalte. De Papoea's van de noordkust zijn van gemiddelde lichaamsbouw. Eerst in deze eeuw is bekend geworden, dat het binnenland, en dan voornamelijk de hoogvlakten der berggebieden, veel dichter bevolkt is dan de kuststreken en dat er kleinere rassen wonen en zelfs dwergvolkeren. Vele onderzoekers werden getroffen door de vrijwel zuiver-semietische gelaatstrekken van vele Papoea's, een verschijnsel, waarvoor nog geen bevredigende verklaring werd gevonden. Uit een en ander blijkt, dat de Papoea's behoren tot een mensenras, dat niets gemeen heeft met de Indonesiërs. Het dichtst staan zij bij de oorspronkelijke bewoners van Australië, die, door de Angelsaksische bewoners vrijwel uitgeroeid, daar, evenals de Noord-Amerikaanse roodhuiden, als museumexemplaren nog in enkele reservaten voorkomen.

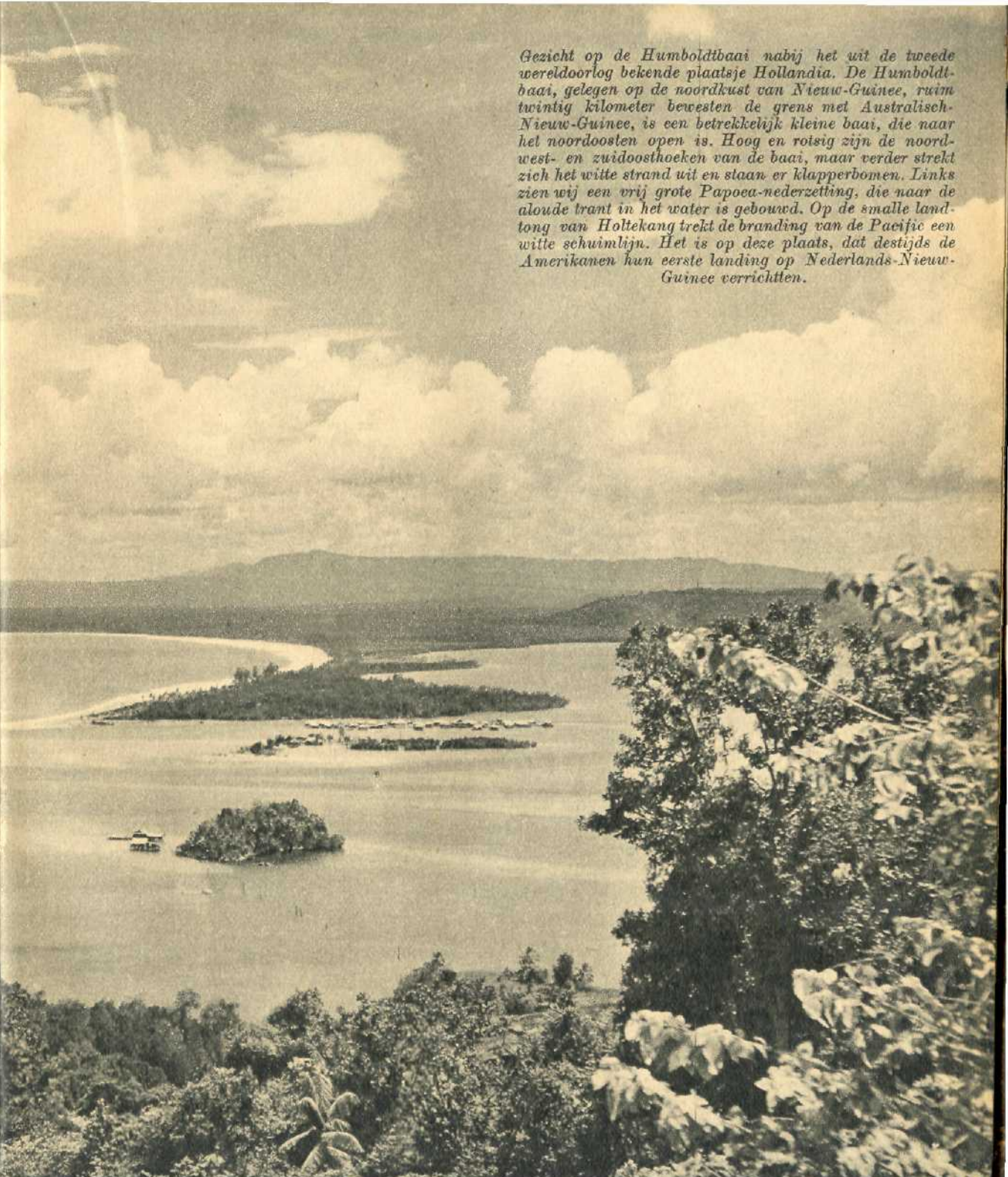
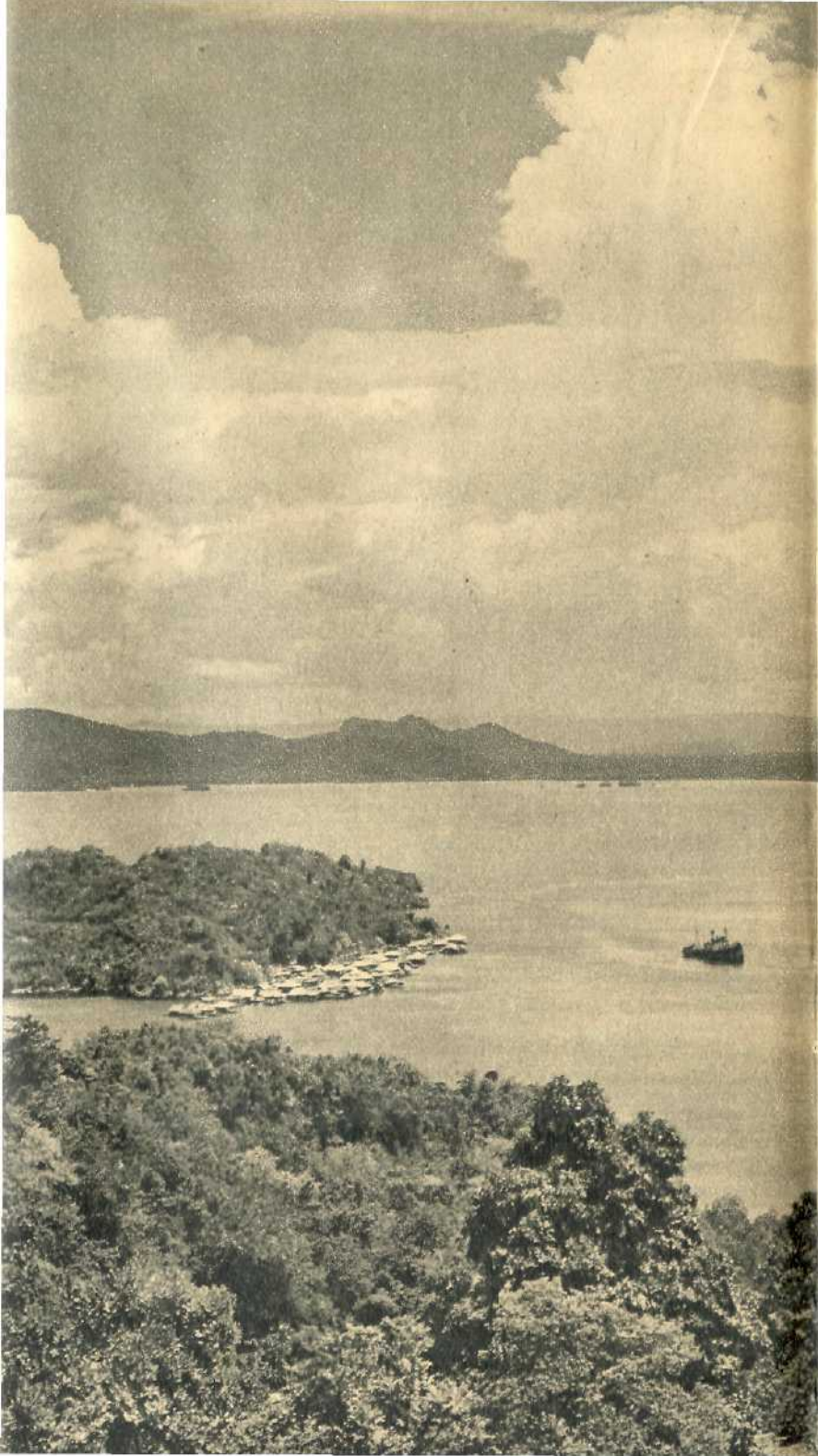
Men moet echter vaststellen, dat de Papoea ongetwijfeld op de laagste sport der menselijke beschavingsladder staat. Het koppennellen en het kannibalisme worden door tal van stammen nog steeds in alle argeloosheid bedreven. Zending, Missie en Gouvernement hebben door hun invloed van de laatste decennia in de kustgebieden in dit opzicht weliswaar ontzaglijk veel goeds bereikt, maar tijdelijke terugval tot de oude gewoonten, die veelal samenhangen met rituele oerwoudgebruiken, primitieve angsten en driften, bijgeloof, barbaarse overleveringen en diep-gewortelde instincten tot zelfbehoud, is met de arbeid van een of twee generaties nog niet overal te voorkomen. En hoevele stammen en dorpen in het binnenland zijn er niet, die nooit iets van beschavende invloed bemerkten, eenvoudig omdat zij nog niet werden ontdekt.

Aan de andere kant zijn er tal van Nederlanders, die op Nieuw-Guinee vertoefden en wier ervaringen stellig hoopgevend zijn. Over de Papoea's met wie zij werkten, rapporteerden zij, dat zij een zekere mate van intelligentie bezitten, dat zij goedaardig, vriendelijk en gastvrij kunnen zijn, trouwhartig en kinderlijk en dat zij zeker een merkwaardig technisch talent hebben. Zo leerden zij bijvoorbeeld in verrassend korte tijd chaufferen en een motorboot bedienen, timmeren, smeden en zelfs helpen bij narcotiseren. Een der leden van een expeditie naar het Sneeuwgebergte verhaalt in dit verband nog een tekenend staaltje. Op deze tocht kwam hij in aanraking met een Berg-Papoea-stam, die nog nooit blanken had ontmoet, laat staan kennis had gemaakt met hun gebruiksvoorwerpen. Aan een paar mannen van deze stam demonstreerde men een gramfoon.

De Papoea's waren verbaasd en grinnikten wat. Maar meer dan naar het geluid, dat de gramfoon voortbracht, ging hun belangstelling uit naar de draaiende schijf van het toestel. Hun opgewonden bewondering steeg echter ten top, toen de schrijver met een Flaubert-pistool een gaatje schoot in een blikje. Dat begrepen zij onmiddellijk, omdat het practische waarde voor hen had en het vervulde hen met diepe eerbied.

Paalwoningen aan de Geelvinkbaai in de aanzwellende schemering. Deze liggen een eind uit de kust. Dit is een veiligheidsmaatregel voor onverhoedse overvallen, want de mens is 's mensen bittere vijand in deze primitieve samenlevingen. Bij de huizen ligt een prauwtje om de verbinding met de vaste wal te onderhouden. Alle afval komt door een opening in de vloer onder de woningen en wordt door de vloed, de grote reinigingsdienst, naar de wijde zee afgevoerd.

Gezicht op de Humboldtbaai nabij het uit de tweede wereldoorlog bekende plaatsje Hollandia. De Humboldtbaai, gelegen op de noordkust van Nieuw-Guinee, ruim twintig kilometer bewesten de grens met Australisch-Nieuw-Guinee, is een betrekkelijk kleine baai, die naar het noordoosten open is. Hoog en rotsig zijn de noordwest- en zuidoosthoeken van de baai, maar verder strekt zich het witte strand uit en staan er klapperbomen. Links zien wij een vrij grote Papoea-nederzetting, die naar de aloude trant in het water is gebouwd. Op de smalle landtong van Holtekang trekt de branding van de Pacific een witte schuimlijn. Het is op deze plaats, dat destijds de Amerikanen hun eerste landing op Nederlands-Nieuw-Guinee verrichtten.

Een strandgezicht. Het landschap vertoont de duidelijke sporen van militaire activiteit. Het scheepsgeschut heeft verwoestingen aangericht onder de klapperaanplantingen en de kruinen van vele palmen weggeschoten. Wij zien een landtong, die zich van Holtekang uitstrekt tot de berg Pim; het was op deze plaats, dat de Amerikanen hun landingen hebben uitgevoerd.

Het feit, dat de Papoea's practisch naakt lopen, betekent in het geheel niet, dat schaamtegevoel hun geheel vreemd zou zijn, zoals dat wel wordt aangenomen. Zij zijn in vele opzichten preuts. De omgang van mannen en vrouwen is in vele streken gebonden aan allerlei, uiteraard ongeschreven, maar nogal strenge wetten. Zó ver gaan deze zelfs, dat daaruit, volgens onderzoekers van erkende autoriteit, het gebruik der gescheiden mannen- en vrouwenverblijven voort zou komen. De ruimte, waar men in woont, is door een schot

gescheiden in een apart vertrek voor de mannen en een voor de vrouwen. Door een hoog daarin aangebracht luikje reiken de vrouwen haar mannen het klaargemaakte eten toe! Dit getuigt toch zeker niet van schaamteloosheid. De ongehuwde jongelingen mogen niet in het dorp wonen. Hun is een verblijf buiten de dorpsgemeenschap aangewezen.

De Papoea's zijn echte zieltjes-zonder-zorg. En hoe kan dit anders! De natuurlijke provisiekast is altijd welgevuld en de zon schijnt er voor iedereen. Hun voornaamste voedsel is de sago en sagobomen zijn er in overvloed. Eén leeggeklopte boomstam levert voldoende voedsel voor 'n aantal maanden en zo'n karweitje knap je in één week tijds royaal op. Als dus een Papoea een paar maal per jaar een weekje gaat kloppen,

kan hij de rest van de tijd in zalig niets-doen doorbrengen. Hoogstens gaat hij nog een beetje vissen of jagen om het menu wat af te wisselen. Een paradijsachtig bestaan derhalve. Van een bekend missionaris, pastoor Tillemans, is dan ook de uitspraak, dat de blanke zich niet moet verbeelden, de zogenaamde „wilde” gelukkig te komen maken. „Ik poog ze tot hóger leven te brengen,” zo verklaarde hij, „maar een plezieriger leven, nee, dat kan ik, noch welke andere pionier der westerse beschaving ook, ze brengen.”

In het uiten van zijn gemoedsaandoeningen is de Papoea uitbundig en ook kan velen een zekere fierheid niet ontzegd worden. De vormelijkheid en aangeboren wellevendheid, gepaard gaande met terughoudendheid en geslotenheid, zoals deze bij de Javanen worden aangetroffen, zijn de Papoea echter vreemd. Hij is ongedwongen en luidruchtig en flapt er uit wat voor zijn mond komt. Hij is kinderlijker, soms opdringerig-nieuwsgierig — maar ook hier kan men grote verschillen constateren, zodat deze beschrijving zeker niet voor alle stammen opgaat.

Van een verbluffende verscheidenheid zijn de talen, die er op Nieuw-Guinee gesproken worden. Nergens ter wereld vindt men een gebied, waar taalverschil op korte afstand zo groot is.

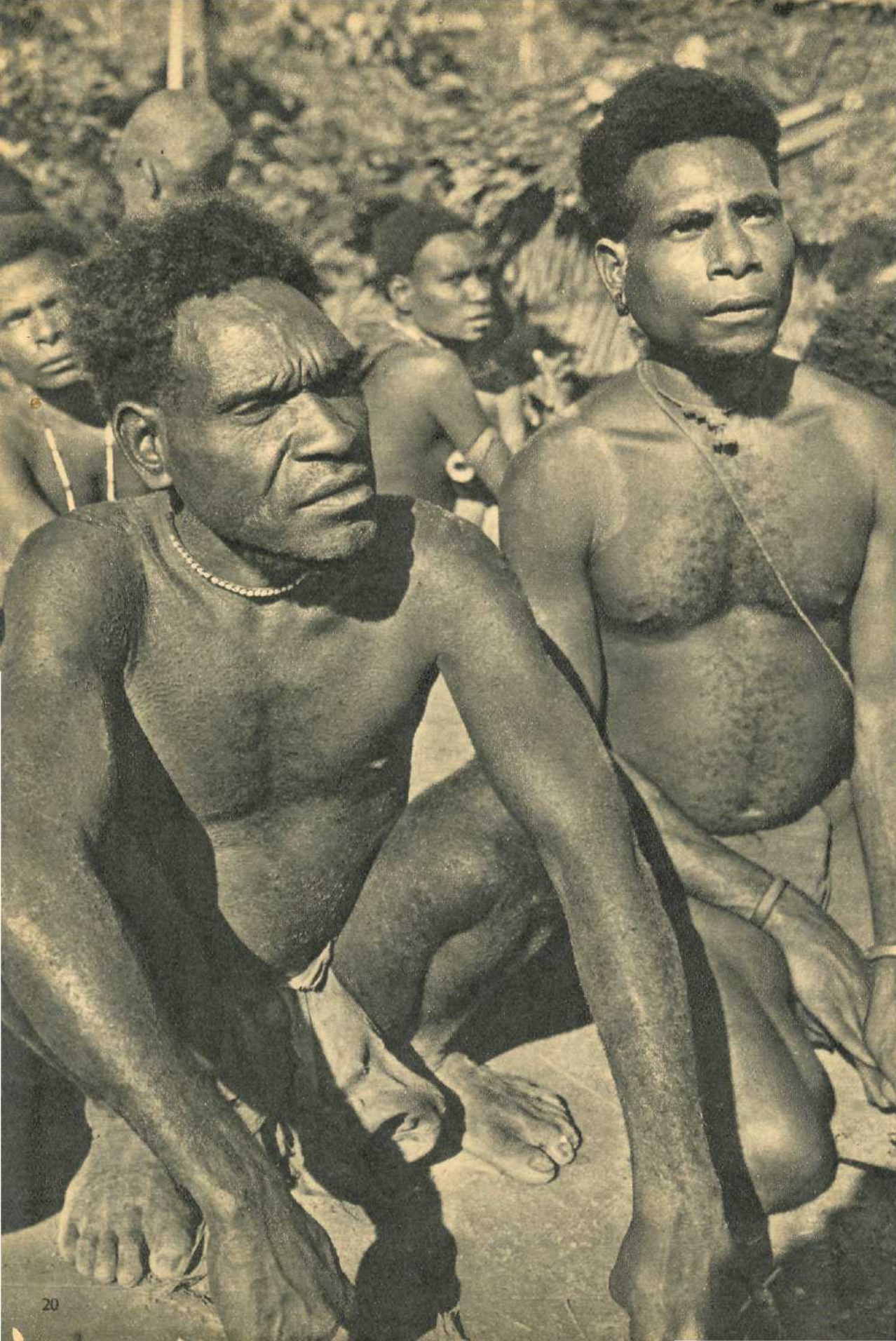
Vanouds ook bestaat er een zeer scherpe grens tussen de Papoea's en de Maleiers. In de Moluk-

ken en de Timor-archipel, waar bruin en zwart elkander ontmoeten, stuiten twee werelden op elkaar. De Papoea's hebben dan ook algemeen een zeer diep-gewortelde afkeer jegens de Amberi, voornamelijk de gekleurde vreemdeling, vooral Indonesiërs. Gezien de wijze, waarop zij eeuwenlang door de Tidorezen bijvoorbeeld werden behandeld, is dit ook niet te verwonderen. In de loop der tijden stond de Papoea van die zijde bloot aan de grofste vormen van uitbuiting, mensenroof en slavernij. De overeenkomst van gouverneur-generaal Speelman met de sultan van Tidore, waarover hiervoor reeds sprake was, hebben de Tidorezen dan ook, mede tot onze schande, vrijwel uitsluitend opgevat als een vrijbrief tot brandschatten en plunderen.

Wanneer men spreekt over de verhouding van de Papoea's tot de Nederlanders, dan kan men deze slechts uitstekend noemen. Elke Nederlander die op Nieuw-Guinee woonde en werkte, kan hiervan getuigen. Maar bovendien bleek het overduidelijk uit de resolutie, welke door de evangelist-onderwijzer Johan Ariks destijds aan de Nederlandse regering toegezonden werd en

Papoea-prauwtjes bij een sagobos. Zeer sierlijk is de vorm der ranke vaartuigjes. Van zijn prille jeugd af is de Papoea gewend zich in deze prauwtjes op het water te bewegen, waardoor hij als het ware instinctief zijn evenwicht weet te bewaren. Met de roeispanen „schept” hij, gezeten met het gezicht naar de voorstevén.

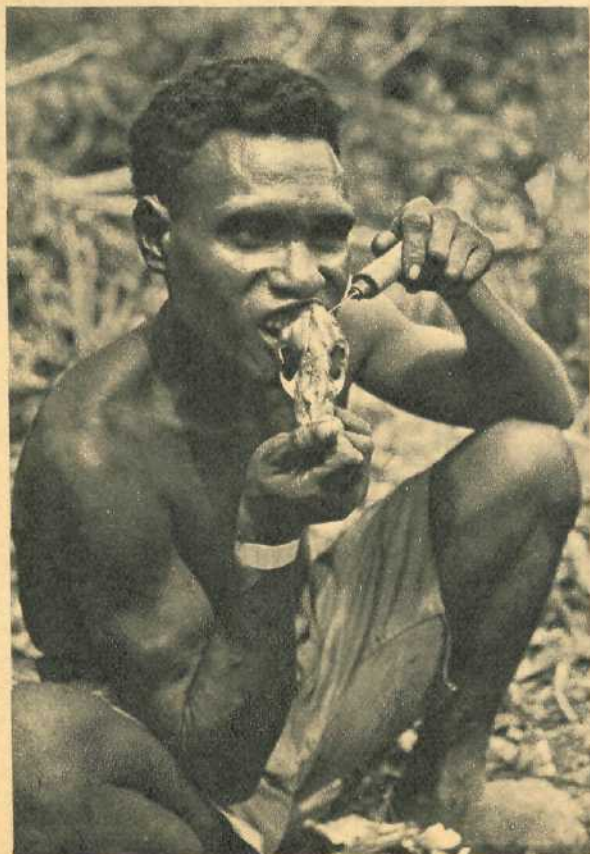

De steentijd-mensen van een gehucht midden in het oerwoud kijken vol aandacht naar . . . de missionaris, die zich door middel van een tolk verstaanbaar poogt te maken. Zeer in het algemeen genomen hebben de Papoea's behoortijk ontwikkelde ledematen, grote handen en nogal kleine voeten. De lichaamsbehaarung is sterk en velen dragen baard en snor. De linkse figuur op de voorgrond is lijdende aan eczeem over het gehele lichaam, de rechtse is blijkens de lichte vlek op de rechterschouder ook niet vrij van huidziekte. Oorzaak van onder andere deze huidziekten is de zeer onhygiënische levenswijze der Papoea's.

De muziek bij het dansfeest te Wor-Koewana. Het bespelen van deze houten instrumenten vereist zorgvuldige oefening. Aan deze dansfeesten doen oude kerels mee, die rondspringen, zingen en drinken. Men vroeg zo'n oude heer, die met overgave zich bedronk, danste en grimassen maakte, waarom hij dit deed. Het antwoord luidde: „Mijn drinken, zingen en dansen vlecht een matje, waarop mijn ziel in de geestenwoning zal slapen.” De dansen hebben een ernstige ondergrond.

Hieronder rechts: Charmante oude Papoea. Dit oudje heeft zich getooid met een bloem, blijkbaar gevolg van een ingeping, want de adat (volkszedes) kent deze hoofdversiering niet. Het gemoedelijke oudje geniet de zegeningen der beschaving in de vorm van een zelfgerolde sigaret. De voor de Papoea's wel eens als karakteristiek beschreven grote en kromme neus, zoals die vooral bij de stammen der lange Papoea's van de zuidkust voorkomt, is niet algemeen.

Papoease maaltijd. Een, blijkens zijn „pendekje” (kort broekje), geciviliseerde Papoease jongeling, die met behulp van een eenvoudig mesje de hersens pulkt uit de schedel van een casuaris.

Een man en een vrouw in danscostuum. De man gaat geheel schuil achter de vernomming van grasstengels, bladeren en veren. Hij draagt een dicht net voor het gelaat. De vrouw is meer gemoderniseerd in haar kleding. Wellicht hebben Mohammedaanse invloeden zich doen gelden. Bij het dansen verplaatsen de vrouwen hun voeten met zorg, kijken zedig naar de grond, als het ware pijnlijk bezorgd, dat zij het verkeerd zullen doen. De mannen springen wilder en maken meer vertoning.

waarin hij, optredend namens de Papoea's van de noordkust en andere delen van Nieuw-Guinee, eiste, dat onverwijld en binnen de kortste tijd bij officieel decreet zou worden bepaald, dat Nieuw-Guinee deel uitmaakt van het Koninkrijk der Nederlanden. Het wenst daarbij de grootst mogelijke autonomie te verkrijgen binnen het kader van het koninkrijk, naar het voorbeeld van de positie van Suriname en de Nederlandse Antillen. Dit bewijst, hoezeer de christen-Papoea, die in geestelijk opzicht thans reeds hoger staat dan de gemiddelde Javaanse landbouwer, tot politiek besef is ontwaakt. Tegenover dit naar mondigheid groeiende volksdeel en tegenover de nog niet door westerse beschaving beroerde volksstammen zijn onze verplichtingen duidelijk. Op het programma der bestuurs-

voering in deze gebieden dient onder meer te staan: pacificatie, bestuursintensivering, gepaard gaande met opvoeding en onderwijs, gezondheidszorg, waardoor het sterftecijfer zal dalen en het geboorte-overschot toenemen, landbouwvoorlichting en industrialisatie.

WAT LEEFT EN WAT GROEIT ER?

Op Nieuw-Guinee vindt men in hoofdzaak nog de eigen oude, maar arme planten- en dierenwereld van het Australische vasteland, waarmede dit gebied verwant is.

De dierenwereld is arm aan zoogdieren, vooral in de oostelijke helft. Verschillende dieren ontbreken vrijwel geheel, onder andere roofdieren en apen. De oude, gemeenzame zoogdierenwereld

Jongelingen hebben een casuaris bemachtigd. Deze grote, ia de jeugd bruine, later donkere, tot vliegen ongeschikte vogel, die enigszins op een struisvogel gelijk, levert een voldoende maaltijd op voor acht sloere jongens. Het grofvezelig vlees wordt op een vuurtje geroosterd (lees: geblakerd), waarna het tot het laatste vezeltje wordt verorberd.

is er verdwenen, met uitzondering van ratten (onder andere van ongeveer een halve meter lengte), muizen, vleermuizen en de van elders ingevoerde varkens. Deze worden door de Papoea's als huisdieren gehouden, maar ze komen ook overal in het wild voor en zelfs in zo groten getale, dat zij soms een ware plaag vormen en grote verwoestingen aanrichten in de aanplantingen. Tot de buideldieren behoren de grote springkangoeroe, die op Nieuw-Guinee, behalve bij Merauke, overigens slechts spaarzaam vertegenwoordigd is, en het boombuideldier, koesoe of koeskoes geheten. De koeskoes en ook de vleermuis worden door de Papoea's als lekkerrij genuttigd, evenzo de dikke, gele larven,

bekend als de sagowormen, die, rauw verorberd, als een bijzondere delicatessie gelden.

Rijk is het vogelleven. De wetenschappelijke expeditie van de Amerikaan Archbold, die voor de oorlog met groot succes het gebied tussen de Idenburgrivier en de Wilhelminatop onderzocht, constateerde daar het voorkomen van een klipvogel, die niet beneden de vierduizend meter wordt aangetroffen, kwikstaartjes, die tot aan de rand van de eeuwige sneeuw leven, trekvogels uit Siberië, sneeuwwhoenders en vele andere, bijzondere vogels. De casuaris, verwant aan de Australische emoe, die niet vliegt en zware poten en lange, scherpe nagels heeft, leeft in de aan onderhoud arme wouden van het heuvel-land. Hij is de koning van de Nieuw-Guinese bossen. De meeste bekendheid heeft de paradijsvogel, die in meer dan honderd soorten voorkomt. Deze tot de kraaien behorende, echte boomvogel ziet men er in verschillende kleuren en grootten. Als gouden vlammen schieten deze wondermooie

SORONG

AARDOLIE

VOGELKOP

GLANSKOLEN

MANOKWARI

BIAK

JAPEN

WAROPPEN

GEELVINK BAAI

CARSTENSZ TOPPEN

SNEEUW

WILHELMINA TOP

SNEEUW

KAAP STEENBOOM

TANAH MERAH

MAC CLUERGOLF

FAK-FAK

ARGOENI BAAI

KEI EIL.

AROE EIL.

TANIMBAR EIL.

NIEUW GUINEE

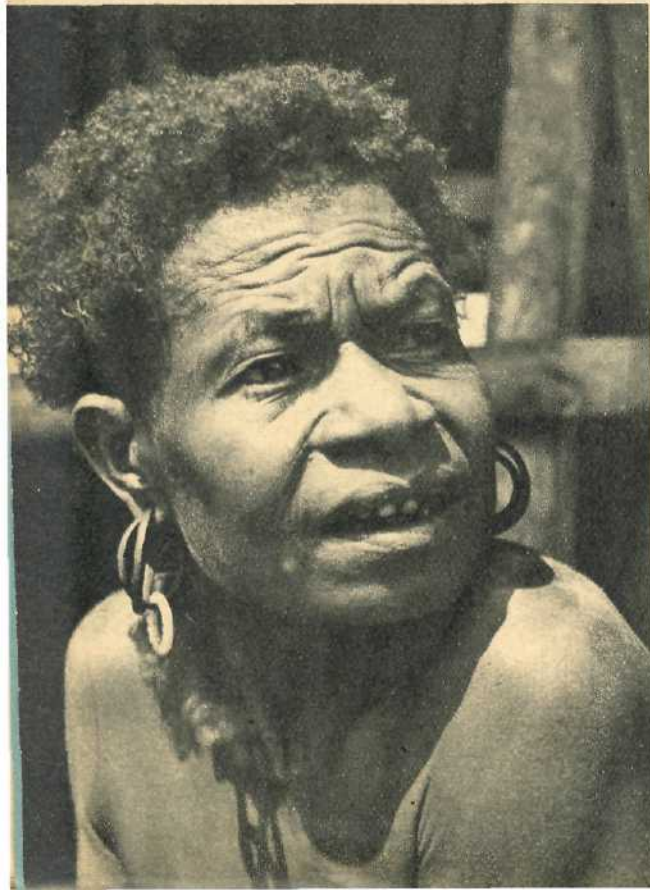
HOLLANDIA

SENTANI MEER

GOUD

Papoease typen. Papoea-vrouw met kindje. Ofschoon men in het algemeen kan zeggen, dat de huidkleur der bewoners van Nieuw-Guinee donker is, verschilt zij bij onderscheiden stammen van het eiland en een donkere huidkleur mag men niet opvatten als een specifiek lichaamskenmerk van de Papoea's. Het spiraalvormige kroeshaar behoort ongetwijfeld tot het meest kenmerkende voor deze oeroudmensen.

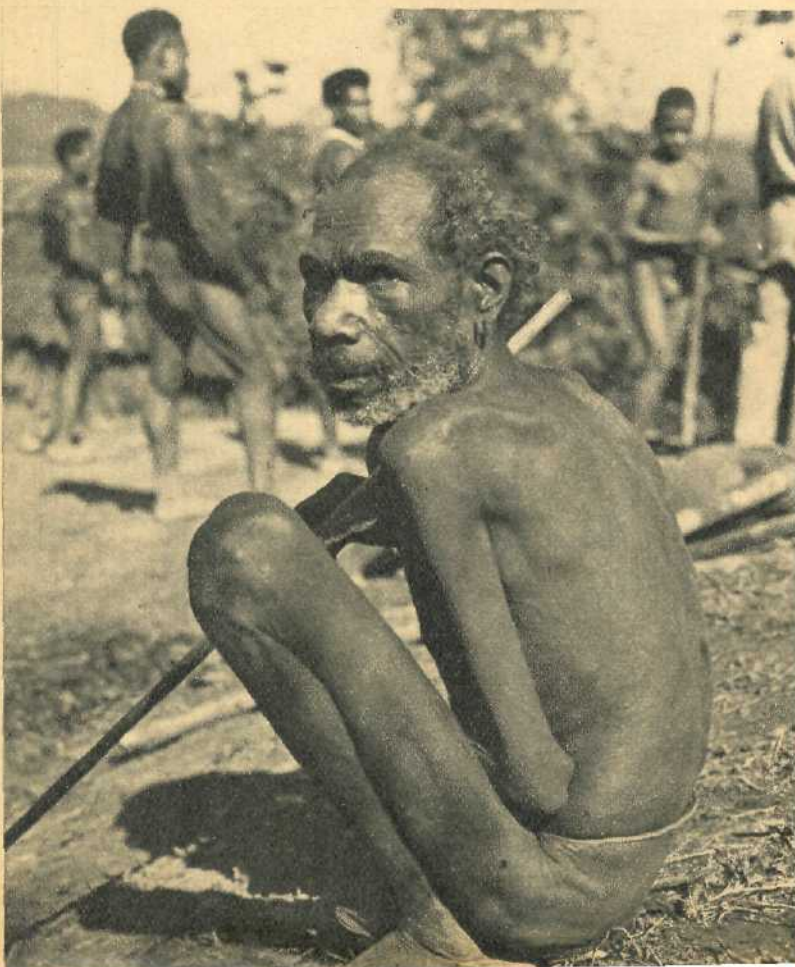
Papoea-vrouw met oorsiersiering. Een oudere vrouw met oorringen van licht materiaal: blijkens de angstige uitdrukking in haar ogen vertrouwt ze de zaak niet helemaal. Zullen boze machten op haar losgelaten worden? Dit heelaal is vol van geesten, meestal onwelwillende en kwade geesten, waarvoor men voortdurend op zijn hoede moet zijn. Steeds zal men trachten heilloze invloeden te weren. Daar moet men steeds op bedacht zijn... en dan heeft men als vrouw nog al het zware werk te verrichten: de aanplantingen onderhouden, de veldvruchten oogsten, de vis met schepnetten vangen, schelpdieren zoeken, de maaltijd bereiden, ja, wat niet al...

Oude Papoea, die een pijl afschiet. De lichaamsbehaaring van deze man is vrij sterk. Kaalhoofdigheid is op hogere leeftijd niet zeldzaam. De Papoea bezit een bepaald vermogen om te versieren. De bamboepunten, zelfs van deze eenvoudige pijlen, zijn met kunstige motieven versierd. De boog is van het harde hout van de niueng-palm vervaardigd; de pees is van rotan. De rotan-armbanden dienen om de pols te beschermen bij het afschieten van de pijlen.

In het oerwoud werd deze casuaris door Papoea-jagers met pijl en boog geschoten. Het casuaris-kuiken werd levend gevangen.

Hierboven rechts: Een tamme casuaris, die vrij rondloopt in het dorp. De casuaris is een tot vliegen ongeschikte, enorme vogel met zeer krachtige poten, zijn voornaamste verdedigingswapen. Een trap van de casuaris kan dodelijk zijn. In zijn jeugd heeft deze vogel bruine, later zwarte, op haar gelijkende veren. Hij bevoont de aan onderhout arme bossen, waar hij zich snel uit de voeten kan maken. Het grof-vezelige vlees wordt gaarne door de bevolking genuttigd.

Close-up van 'n oude, magere Papoea met snor en grijze baard. De volwassen mannen (zie de figuur op de achtergrond) zijn meest fors gebouwd en, voor zover niet tot de zogenaamde dwergvolkeren behorend, nogal lang, ook volgens Europese begrippen. Mannen met een lengte van één meter zeventig en meer zijn geen zeldzaamheid. Doordat ze vrijwel ongekleed gaan, schijnen ze echter langer dan ze in werkelijkheid zijn. Het haar aan de zijanten van het hoofd en boven de oren wordt bij jonge mannen met een bamboemesje kort afgeschoren. De Papoea's hebben een grove lichaamsbouw. De huidkleur varieert van lichtbruin tot bijna zwart.

vogels van boom tot boom. Uniek voor Nieuw-Guinee is ook de kroonduif, die haar naam dankt aan de fraaie sierveren op de kop. Zij is een geliefd en smakelijk voedsel.

Hoog in de lucht is soms een geruis waarneembaar als van een roestig freewheel. Dit wordt veroorzaakt door de anggang, de neushoorn- of jaarvogel. Vooral op open plekken in het bos, bij de aanplantingen der Papoea's, vliegen soms in grote vluchten de papegaaien. Ook ziet men er talloze witte kaketoës. Zij zijn de bewakers van het oerwoud, want als er ook maar iets vreemds op te merken is, maken zij, schel kakelend, een luid misbaar, waardoor het oerwoud wordt gealarmeerd. Andere papegaaiachtige vogels zijn de lorries, waarvan er tal van soorten leven. Een merkwaardige vogel is een soort loophoen (*maleo*), die grote nestheuvels van bladafval maakt, waarin het wijfje haar zes à zeven centimeter lange eieren legt, die door de warmte der rotting worden uitgebreed. Typisch is ook de zogenaamde prieselvogel. In het nest van deze vogel vindt men soms verschillende hoopjes zaden, die keurig zijn gesorteerd.

Ten slotte vindt men in het laagland overal de krokodillen, die rivieren en riviermondingen bevolken, de schildpadden en de pythonslangen. Er is slechts één soort gifslangen en de adders ontbreken geheel.

De plantenwereld

Voor al in de flora zijn allengs veel vreemde elementen opgenomen. Langs de lage, modderige kusten komen de vloedbossen, vloedbakau, mangrovebossen of bakau-bakau voor. De naam maakt duidelijk wat er mee bedoeld wordt. Bij vloed lijkt de bakau-bakau op een overstromd land, maar bij eb komt de modderbodem te voorschijn, waaruit de reusachtige steltwortels oprijzen met de daarop rustende, meestal kaarsrechte stammen. In grote uitgestrektheden vindt men die bossen vooral langs de zuidwestkust, rond de MacCluergolf en aan de noordoostkust van de Geelvinkbaai (de zogenaamde Waroppenkust) tot en met de Mamberamo-delta. De zeer uitgestrekte mangrovebossen staan in zout en in sterk brak water. De oppervlakte van de vloedbossen wordt geschat op niet minder dan zestien duizend vierkante kilometer. De Papoea's vinden vrij gemakkelijk hun weg door zo'n vloedbos. Als het hoog water is, zitten ze in hun kleine kano's en roeien dan tussen de bomen door; bij laag water lopen ze over de hoge wortels van de bomen heen. Die gebogen, hoog uitstekende wortels vormen natuurlijke bruggen van boom tot boom. Weliswaar liggen ze niet in elkaars verlengde, maar dan springt de Papoea wel van wortel op wortel over. De woudmoerassen bevatten over grote uitgestrektheden sago- en nipahpalmen. De

laatste gedijen bij voorkeur in brak water. Langs de zandige kusten vindt men wijd verspreid eerst een bepaalde kruidenbegroeiing, vlak daarachter 't oerwoud, waarin bruikbare boomsoorten aangetroffen worden. Typerend voor de zandige Nieuw-Guinese kusten is de tjemara, de zogenaamde Indische den. Deze vormt soms zuiver hoogopgaande bossen. Op een hoogte van 1000-1500 meter gaat het oerwoud in het zogenaamde gebergtebos over. Vanaf enkele tientallen meters boven zee vallen de vele hoge damarbomen, die de bekende damar (hars) leveren, op, met hun zware, rechte, ronde stammen. De hoogste etage van het altijdgroene tropische regenwoud, rijk aan vormen en soorten, wordt gevormd door de woudreuzen van veertig à zestig meter en soms door nog hogere bomen, waarbij vooral

de zeer hoge araucaria's opvallen. Berg en dal van Nieuw-Guinee zijn bedekt met zeer gemengde houtbossen, uitgezonderd de berghellingen boven de drieduizend meter.

Dit boskleed is als een soort bescherming een belangrijke factor voor de bodem- en waterhuishouding en vormt potentieel een belangrijke bron van vele en velerlei producten.

Op de lage bergen en ook in het hoogland vormen eiken soms de overheersende boomsoort, bijvoorbeeld in de hier en daar goed bevolkte streken van het bovenstroomgebied van de Baliem-rivier op vijftienhonderd meter en hoger. Deze Nieuw-Guinese eiken zijn grote bomen met altijdgroene bladeren.

De goede houtsoorten komen nogal verspreid voor, zodat men goed doet zich geen overdreven voorstelling te maken van de economische waarde van het land als houtproducent. Boven de boomgrens, in het alpengebied, strekken grasvlakten zich uit. De mens heeft van het imposante woudkleed, bekend als „boerenkool" (namelijk van boven af gezien), nog maar weinig kunnen vernietigen, omdat de bodemontginnende bevolking gering in aantal is. 's Mensen sterkste bondgenoot in Indië bij de vernietiging van bos, namelijk het vuur, laat hem hier in de steek, daar ten gevolge van regelmatige regenval de droogte meestal te gering is voor grote branden. Een gedeelte van het jaar ondergaat het klimaat de invloed van 't droge Centraal-Australië. Wanneer de oostmoesson dóórstaat, komen vandaar de droge en koude winden, die de vegetatie bepalen, met gevolg, dat men in Zuid-Nieuw-Guinee in plaats van het weelderige regenwoud veelal moessonbossen, savanne-

Papoea-vrouwen en kinderen die de Mis bijwonen in het kerkje te Wembi. Hier begon de Missie haar zegenrijke arbeid in deze streken. Deze Papoea's verstaan nog geen Maleis.

De missionaris (pastoor Kammerer) handelt volgens het aloude christelijke beginsel: „Laat de kinderkens tot mij komen." Bij zijn afscheid schenkt hij de mannen tabak, de vrouwen zout en de kinderen snuisterijen en zó wordt een stevig contact gelegd met de ganse dorpsbevolking. Men zal nog lang spreken over het bezoek van de vriendelijke witte man.

Een achttal Papoeaatjes uit de nederzetting Tami. Dat de civilisatie tot deze plaats in het oerwoud is doorgedrongen, blijkt uit het feit, dat men de ragebollen heeft geknipt, en uit de bamboefluiten, die de twee voorste knapen in de hand houden. Dit oerwoudvolk schijnt een goede muzikale aanleg te hebben.

achtige parklandschappen of geheel kale grasvlakten aantreft. Moessonbossen zijn ijl; sommige soorten overheersen, zoals de eucalyptus-(kajoe-poetih-)bossen van Zuid-Nieuw-Guinee. In het uiterste oosten van Zuid-Nieuw-Guinee strekken zich de savanne- en alang-alangvlakten uit, die groter worden, omdat het branden door de bevolking in droge tijden daar gemakkelijk is. Deze karakteristieke vegetatie is door klimaat en mensenhand ontstaan.

KOLONISATIEMOGELIJKHEDEN

Het is geen wonder, dat in tijden van depressie en werkloosheid het reusachtige en schaars bevolkte gebied algemene belangstelling wekt met het oog op kolonisatiemogelijkheden. De winning van aardolie en andere producten van de bodem, ja zelfs verkenning en onderzoek van het gebied zal de kolonisatie sterk ten goede kunnen komen. Waarschijnlijk zal de werkloosheid, ondanks goedbedoelde pogingen om die te verijdelen, zich op de duur wederom en in ernstige vormen in ons land voordoen. We zien wat in Engeland gebeurt, en de grote bezorgdheid, die daar in dit opzicht

heerst. Er zal in Nederland overbevolking blijven, of deze zal na een mogelijk tijdelijke afneming zich nog sterker openbaren.

Het is bijna zeker dat Nederland binnen dertig jaar het getal van twaalf miljoen inwoners zal bezitten. Het is verder een uitgemaakte zaak, dat het totaal aanbod van jonge arbeidskrachten in de jaren 1950 tot 1955 het aantal van hen, die het productieproces verlaten, met zestig procent zal overtreffen. Nederland staat in dit opzicht in West-Europa aan de spits. Engeland, Frankrijk en België moeten uitheemse arbeidskrachten aantrekken. Nederland daarentegen is daar volstrekt niet op gesteld. Agrarisch heeft ons land een maximale bevolkingsdichtheid. Wanneer de bevolkingsaanwas niet kan worden opgevangen door uitbreiding van werkgelegenheid en emigratie (en het laat zich niet aanzien, dat dit het geval zal zijn), zullen vooral de ouderen onvermijdelijk en in sterke mate door werkloosheid

worden getroffen. Industrialisatie en emigratie worden aanbevolen, maar industrialisatie kan niet onbegrensd worden toegepast en door emigratie gaan straks duizenden Nederlanders (de meest energieke) voor staat en moedertaal verloren. Niemand kan de relatieve achteruitgang van de economische positie van Nederland en trouwens van West-Europa ontkennen. Nederland heeft een teveel aan mensen.

Er moet worden uitgezien naar mogelijkheden, waardoor ons volk niet meer zal zijn gebonden aan het kleine grondgebied in Europa.

De Zuiderzee en zelfs de Waddendrooglegging geven maar een tijdelijke en dan nog een volstrekt onvoldoende uitkomst. In de nieuwe wereld van Papoealand is plaats voor wellicht een miljoen Nederlanders om te beginnen en dat zet zoden aan de dijk. In Nieuw-Guinee ligt land, dat geschikt is voor blankenkolonisatie. Behalve dat koloniseren kan leiden tot een oplossing van het werklozenprobleem en tot verbetering van de levensstandaard van velen, zal het niet minder het Nederlandse element in de tropen versterken.

GEZONDHEID EN HYGIENE

Het klimaat op Nieuw-Guinee, dat „on gezond” heet, is niet ongezonder dan in elk ander tropisch woudland. Het eiland werd „de groene hel” en mensvijandig genoemd. „Alleen Papoea's en kan-

goeroes kunnen het er uithouden. De bodem is niets dan modder, de lucht niets dan muskieten. De bewoners zijn meer monsters dan menselijke wezens,” rapporteerde men van dit land der buitenste duisternis. De zogenaamde tropische ziekten worden echter niet door het klimaat veroorzaakt en men mag zelfs niet zeggen dat zij er door in de hand worden gewerkt. Sinds door het baanbrekend medisch-hygiënisch werk de meeste der specifiek tropische ziekten in haar wezen zijn ontdekt en bestreden, zijn de gevaren voor de blankenkolonisatie minder groot, of zelfs niet meer aanwezig.

Zo is men dan ook tot de erkenning gekomen, dat men wel niets aan het klimaat kan veranderen, maar wel aan de door dit klimaat geconditioneerde ziekten, hetgeen onder meer bewezen werd aan de hand van de in Deli en Panama verkregen ervaringen. Daaraan ontleende men de conclusie: tropische ziekten zijn bestrijdbaar en te vermijden!

Deze indrukwekkende figuur is het districtshoofd van een in het Australisch gedeelte van Nieuw-Guinee gelegen gebied. Hij draagt op zijn hoofd bij wijze van versiering de insignes van een piloot, een Australisch soldaat, een Amerikaans officier en dat van zijn eigen waardigheid. Alleen op het laatste embleem heeft hij recht om het te dragen. Deze man ziet voor het eerst van zijn leven een schaap en kijkt nogal kritisch.

EMIGRANTEN VOORHEEN EN THANS

De arbeider uit een dichtbevolkt modern land bezit veel meer dan hij vermoedt en veel meer dan de arbeider van één of meer eeuwen geleden. Door zijn lidmaatschap van de moderne samenleving is hij mede deelhebber aan alles, wat die maatschappij heeft tot stand gebracht aan publieke werken: hij profiteert van wegen, afwateringswerken, postdienst, waterleiding, straatverlichting, geneeskundige verzorging, onderwijsinstellingen en nog veel meer. Bovendien is het mogelijk, zonder eigen bezit deel te nemen aan het productieproces, te wonen zonder eigen woning te bezitten en voor betrekkelijk geringe prijs te beschikken over een grote verscheidenheid aan voedsel en kleding, zonder dat men die zelf moet voortbrengen. Verlaat zo'n man de maatschappij om zich te vestigen in de wildernis, dan doet hij afstand van al deze dingen. Hij ontvangt niets anders terug dan een stuk grond en de waarde daarvan wordt bepaald door de arbeidskracht en de bekwaamheid van de ontginning. Vroeger was dat anders;

Over de 141ste lengtegraad in het Australische gedeelte van Nieuw-Guinee. Het haar van deze Papoea wordt opgehouden door een rand van opossumhuid. Met het vliegtuig, dat op deze afbeelding zichtbaar is, worden schapen aangevoerd. De pijlen zijn zo gemaakt, dat de punt afbreekt, zodra het doel geraakt is. Achter het oor steekt een zelfgedraaide sigaret. De tabak is eigen teelt, het omhulsel het schutblad van de maïskolf.

toen kon een mens zich gemakkelijker daarbij aanpassen; eensdeels, omdat hij bovengenoemde zaken nooit gekend had, anderdeels, wijl hij heel anders „aangelegd” was dan de moderne mens. De oude methode, waarbij een naakte of bijna naakte mensenmassa zich gejaagd zag in een strijd op leven en dood met de nieuwe omgeving, is verlaten, zoals men ook niet meer de oorlog voert op de primitieve manier. De overheid verschaft zich nu de vereiste kapitalen, verzamelt om zich een staf van organisatoren, hygiënisten, water- en landbouwkundigen om het werk te beginnen en te leiden. De techniek van de oerwoudontginning heeft in de Pacific-oorlog ongekende vorderingen gemaakt. Eerst wanneer de grond rijp is voor de ploeg van de kolonist, wordt deze op het terrein losgelaten om onder betere omstandigheden dan ooit te voren de strijd om het bestaan te hervatten. Dat is een voordeel, maar ook is het een nadeel. Het nadeel is, dat het element van de bittere noodzaak, die de strijd om het bestaan onder deze omstandigheden voorheen kenmerkte, hieraan thans ontbreekt.

Maar aangepakt volgens dit procédé kan Nieuw-Guinee aan Nederlands kapitaal en aan arbeidskracht van beide gebiedsdelen (het moederland en Nieuw-Guinee) een tweede arbeidsveld verschaffen, oneindig uitgestrekter dan bijvoorbeeld de drooggelegde Zuiderzee.

Kunstig geconstrueerde hangbrug over een rivier, die wegens de veelvuldig voorkomende bandjirs (hoog water, waterfloed) dikwijls niet te doorvaren is.

Vele bestrijdingsmethoden tegen de tropische ziekten werden gevonden. Gehele mensengroepen werden binuen de keerkringen door streng hygiënisch toezicht gedurende lange tijd volkomen gezond gehouden. Het feit, dat blankenkolonisatie gelukt is door de Belgen in de Congo, door de Portugezen in Angola, door de Fransen in Algiers en op Madagascar, door de Engelsen in Kenya en in Queensland (slechts door de Torresstraat van Nieuw-Guinee gescheiden), door de Duitsers in Brazilië in de staat Espirito Santo en verder op Cuba en Portorico, door de Italianen in Cyrenaica en Tripolitanie, moet ons aansporen ook voor onze overbevolking terrein te zoeken en te vinden in Nieuw-Guinee.

Een kerkje van de zogenaamde „Zeebijen”, een voorbeeld van Amerikaanse vindingrijkheid. Dit godshuis is vervaardigd van camouflagenet, getrokken over een houten geraamte.

KOLONISATIETERREINEN

De terreinen, waar, uiteraard na de nodige voorbereiding, met de kolonisatie een aanvang zou kunnen worden gemaakt, zijn voorlopig in vijf gebieden te onderscheiden:

I. Manokwari, de westkust van de Geelvinkbaai, de Arfakvlakte en de Pratiflakte.

II. De Merenvlakte, de vruchtbare Orovallei, het Baliem(vriendschaps)-dal en de Swartvallei.

III. Het Centraalgebergte, waartoe de tot op honderd zeemijlen landinwaarts bevaarbare Mamberamo-rivier toegang verleent.

IV. Merauke.

V. Hollandia en het gebied ten westen van het Sentanimeer.

In de omgeving van Manokwari, een hoofdplaats, liggen vele duizenden hectaren kolonisatiegrond: Bij Manokwari ligt vruchtbaar heuvelland.

Andere delen van de Vogelkop geven redelijke kolonisatiekansen. Het landschap Amberbaken is ten dele vulkanisch en vruchtbaar; grote vlakten ontbreken echter. Een terrein vulkanische grond, groot 2000 ha, ligt slechts zes kilometer landinwaarts. De Kebarvlakte ligt vijftientwintig kilometer landinwaarts en is 30.000 ha groot, terwijl het dal Karoon vijftig kilometer van Manokwari verwijderd ligt en 10.000 ha groot is. In het laatste gebied is waarschijnlijk erts aanwezig. Bij Manokwari worden veel maïs en zoete aardappelen verbouwd. Bij de Anggimeren van het Arfakgebergte ligt een streek van 40.000 ha, die met niet te veel moeite bruikbaar is te maken. Er heerst een goed klimaat en er wonen weinig mensen. Men kan daar maïs, tabak en bruine bonen verbouwen. Er worden bovendien aardappelen van behoorlijke kwaliteit geteeld, waarvan de bevolking reeds algemeen gebruik maakt. Ook kan veeveelt beoefend worden. De uitvoerhaven (rede) is Wariap. Rondom het Sentanimeer zou wellicht katoen verbouwd kunnen worden. De genomen proeven stemmen echter niet tot optimisme. Dit meer overtreft in natuurschoon de Italiaanse Alpenmeren. Een goede autoweg werd door de geallieerden van de kust naar dit lustoord aangelegd.

Redelijk vruchtbare gronden liggen in de Orvallei bij de Carstensztoppen, boven het Rouffaer-gebied, langs de Baliemrivier en in de Swartvallei ten zuiden van de Doormantop. Hier is

Een van de vele, brede verkeerswegen door de Amerikanen in en om Hollandia aangelegd en nu praktisch geheel verlaten. Deze weg voert naar het oude hoofdkwartier van MacArthur, dat in het gebergte is gelegen.

overal maïs te verbouwen en kunnen weiden worden aangelegd.

Bij het Centraalgebergte zijn geschikte terreinen met een goed klimaat. De hoogvlakten bij de Wisselmeren zouden bijvoorbeeld zeer vruchtbaar zijn. Ook bij de hoofdwaterscheiding ligt geschikt terrein en hier is bovendien de waterkracht groot, zodat deze eventueel voor electriciteitsvoorziening en industriële doeleinden kan worden ingeschakeld.

Op de in het begin 1948 gehouden luchtverkenningstochten werd een brede, glooiende vlakte ontdekt, die zich van de Mamberamo af tot omstreeks honderd kilometer bewesten Hollandia uitstrekt. Het terrein is grotendeels droog en door een lange, smalle heuvelrug, die wordt doorbroken door rivierdalen en valleien, van de zee gescheiden. Uit de zee lijkt de toegang tot deze vlakte betrekkelijk gemakkelijk. De vlakte zou plusminus 850.000 ha groot zijn en men acht het mogelijk, dat een belangrijk deel er van voor kolonisatiedoeleinden geschikt zou zijn.

Vrijwel in alle centra is vee- en pluimveeteelt mogelijk.

De terreinen met vruchtbare vulkanische gronden op Nieuw-Guinee mogen dan bij lange niet zo talrijk zijn als op Java, dat de vruchtbaarste

Tocht door de wildernis. Hoe men over een boomstam, achter elkaar lopend, over een ravijn trekt.

bodem op aarde heeft, middelmatig vruchtbare gronden heeft men er in véél groter uitgestrektheid dan op Java. Door deskundigen werd getaxeerd, dat een elfde tot een twaalfde van het oppervlak van het Nederlandse gebied in verband met de ligging geschikt is voor landbouw en vee-teelt. Een oppervlakte van vier tot vier en een half miljoen hectare komt in aanmerking voor ontginning. Deze oppervlakte is voldoende om honderdduizenden kolonisten op te nemen.

ONTGINNINGEN

Ten aanzien van de landbouw is het zaak, zoveel mogelijk de weldoende invloed van het woud in te schakelen. Voor de cultuur van eenjarige gewassen, welke voor de voedselvoorziening zo'n grote rol spelen, en in het algemeen voor cultures met korte omloop, ligt voorlopig de zogenaamde bosveldmethode voor de hand, dat wil zeggen een

Een overzicht van de Amerikaanse basis Hollandia. Gezicht op de haven.

landbouwbedrijf, waarbij na het kappen en eventueel branden van het bos de bodem slechts voor enkele jaren wordt bebouwd. Men verplaatst dan zijn activiteit naar nieuwe humusrijke bosterreinen. Op de verlaten plaatsen heroverft het bos het verloren terrein, zodat na verloop van tijd de bodem weer voor bebouwing geschikt is.

Voor een dergelijk extensief bedrijf zijn uiteraard grote arealen nodig, maar die zijn er op Nieuw-Guinee. Naar het voorkomt, zal men zich moeten toeleggen op eenjarige cultures en op meerjarige boomcultures, welke niet te hoge eisen stellen en uit- en afspoeling van de bodem tegenhouden.

Naast de teelt van groenten zal de teelt van vruchtbomen vooral de aandacht verdienen.

Meer nog dan elders zijn in Nieuw-Guinee, naast de landbouw, de zogenaamde erfcultures en de tuinbouw op hun plaats. De producten van de bevolkingslandbouw zijn weinig gevarieerd en onvoldoende voor een behoorlijk dieet. Zij bestaan hoofdzakelijk uit knolgewassen, suikerriet (zogenaamd kauwriet) en tabak. Voorts wat vruchten, zoals pisang, papaja, klapper en dergelijke. Granen en peulvruchten worden vrijwel niet door de bevolking verbouwd.

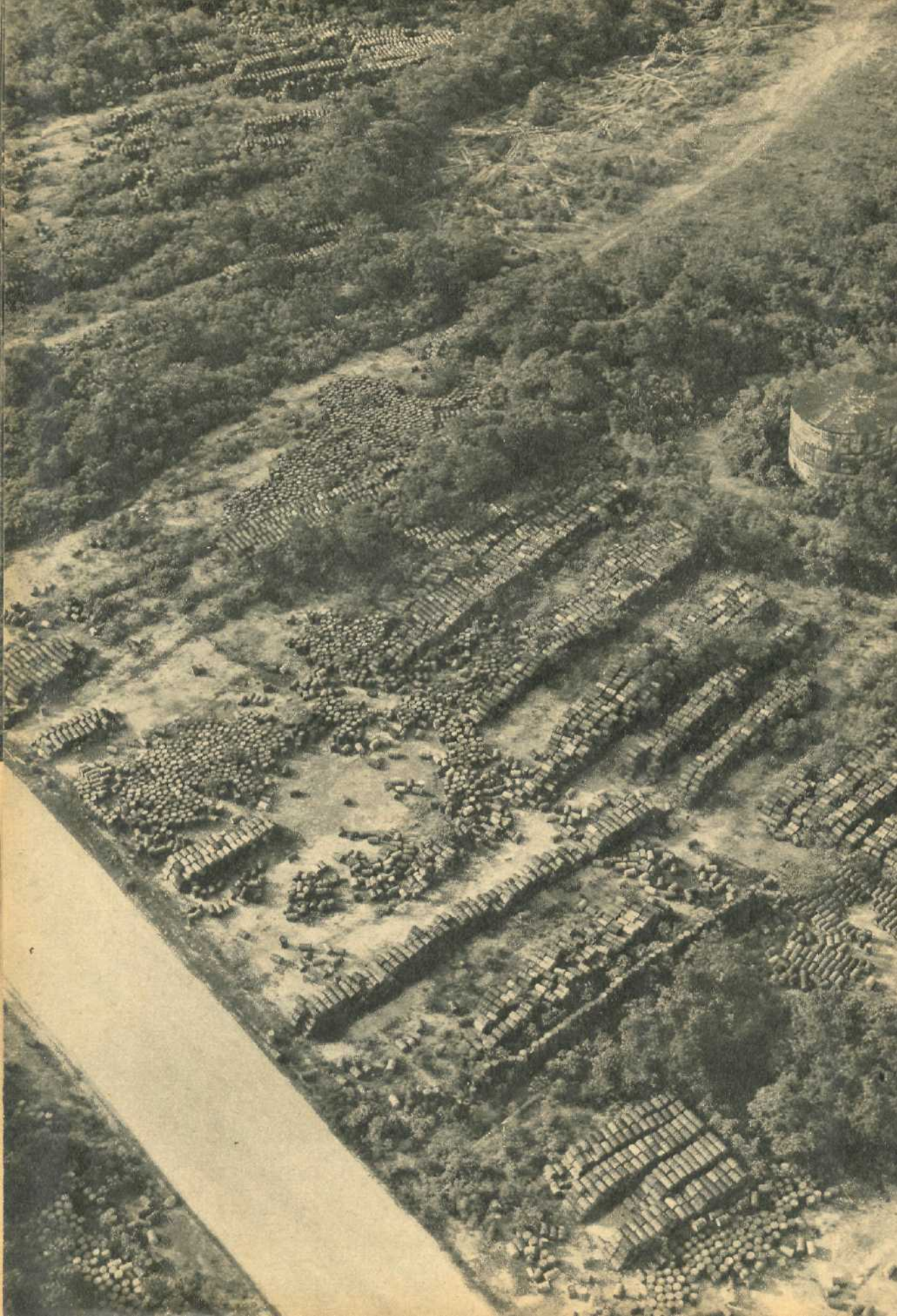
Bij Merauke is copra het hoofdproduct. Er zijn hier nog goede mogelijkheden voor rijstbouw en voor vee­teelt. Ten oosten en ten westen van Merauke bevinden zich uitgestrekte grasvlakten, die een gunstige indruk maken. Een mogelijkheid, die in de naaste toekomst wellicht grote voor-

delen zal kunnen opleveren, is de schapenteelt. Bodem en klimaat in Australisch-Nieuw-Guinee schijnen voor de schapenteelt bijzonder geschikt te zijn. Dat de wolproductie in de toekomst voor de industrie van het moederland van grote betekenis kan worden behoeft geen betoog.

Bij Hollandia werd kapok verbouwd. Voorts cacao, Liberiakoffie en papaja. De kwaliteit van de bodem laat echter te wensen over; niettemin bestaan er mogelijkheden voor het telen van vruchten (ananas, pisang enzovoort) en groenten.

Overal vindt men onder de bevolking klein- en pluimveeteelt. Bepaald gefokt wordt echter nergens. Voor zover bekend komen buffels niet voor. Hoewel het veebedrijf op Nieuw-Guinee over het algemeen nog weinig betekent, speelt het lokaal

een niet onbelangrijke rol. Zo is bijvoorbeeld sawahrijsbouw te Merauke mogelijk door de aanwezigheid aldaar van trek- en ploegvee. Er liggen nog belangrijke mogelijkheden op dit gebied.

Behalve aan de rundveeteelt dient men aandacht te schenken aan de varkens- en pluimveeteelt. En ofschoon moerasbuffelteelt geen grote voordelen oplevert, zal deze op verschillende plaatsen zeer wel mogelijk blijken. In het algemeen zullen deze bedrijven gericht moeten zijn op de voorziening in de behoeften van Nieuw-Guinee zelf.

Nergens in de Archipel stuit men bij het verwerven van eigendom van de grond op zo weinig bezwaren als op Nieuw-Guinee. Onder de meeste Papoea-stammen bestaan in uitgestrekte gebieden hoegenaamd geen bezitsrechten. Zij kennen ook niet het beschikkingsrecht op woeste gronden. Als enige rechtsregel gold, dat hij, die een stuk grond in ontginning had gebracht, daarvan bezitter was geworden. Voor de ontginning van de bodem behoefde hij aan niemand toestemming te vragen.

Men verneemt wel eens stemmen, die minder gunstig oordelen over terreingesteldheid en samenstelling van de gronden voor de meer intensieve vormen van bodemcultuur. Aan dergelijke pessimisten moge worden aanbevolen, een studie te maken van de kolonisatie door Joden in Palestina. Men heeft daar de woestijnen laten bloeien als een roos en dorre zandvlakten en steenvelden bewoonbaar gemaakt. Men leze het werk van A. Koestler, „Dieven in de nacht”, waarin de schier onoverkomelijke moeilijkheden worden geschetst, waarmee de kolonisten te kampen hadden. Daar was bovendien een Arabische bevolking, die de „indringers” dwars zat en op leven en dood bevocht. Op Nieuw-Guinee is de dunne bevolking de Nederlanders zeer welgezind.

ECONOMISCHE MOGELIJKHEDEN

Hoe staat het nu met de producten van Nieuw-Guinee? In de negentiende eeuw bemoeide het Gouvernement zich niet met Nieuw-Guinee: de economische kennis van het land was nihil. Daarna kwam een tijd van exploreren en omstreeks 1930 begint eerst een positief streven naar economische ontwikkeling, mede gedragen door velen, die ten aanzien van Nieuw-Guinee kolonisatiegedachten koesterden.

Wij beginnen bij de kusten:

De rizophoren, mangrovebossen of bakau (soms zeer uitgestrekte bossen, die in het water staan) zijn, waar het water brak is, vermengd met de nipahpalmen. Grote vloedbosgebieden vindt men bij de Mariannestraat, het Frederik-Hendrikeiland, de MacCluergolf, de Bintoenibaai en het Waroppengebied. De mangroven zijn in de eerste

Op Nieuw-Guinee achtergelaten legervoorraden. De wildernis begint dit materiaal reeds geheel te overwoekeren.

Nog een dump van Amerikaanse vliegtuigen. Men kan zich uit deze afbeeldingen enigermate een voorstelling maken van de enorme voorraden oorlogsmateriaal, die op Nieuw-Guinee liggen te verroesten en te vergaan.

plaats belangrijk als leveranciers van brandhout, maar in de tweede plaats zijn de rizophorenwouden van belang uit een industrieel oogpunt, omdat de basten van sommige soorten ongemeen rijk zijn aan looistof en looizuurachtige kleurstoffen. De nipah, een stamloze vederpalm, levert uit de afgesneden bladvinen der drie tot tien meter lange bladeren het meest gebruikelijke materiaal voor het vervaardigen van ataps, die een duurzame dakbedekking vormen. De oppervlakte der vloedbossen wordt geschat op niet minder dan 16.000 vierkante kilometer. Op de zandige stranden groeit de tjemara of Indische den. In de zoetwatermoerassen komen de sagopalmen voor in onbeperkte hoeveelheden. Zij leveren de sago, het volksvoedsel van de Papoea, een product dat voor de export grote mogelijkheden biedt.

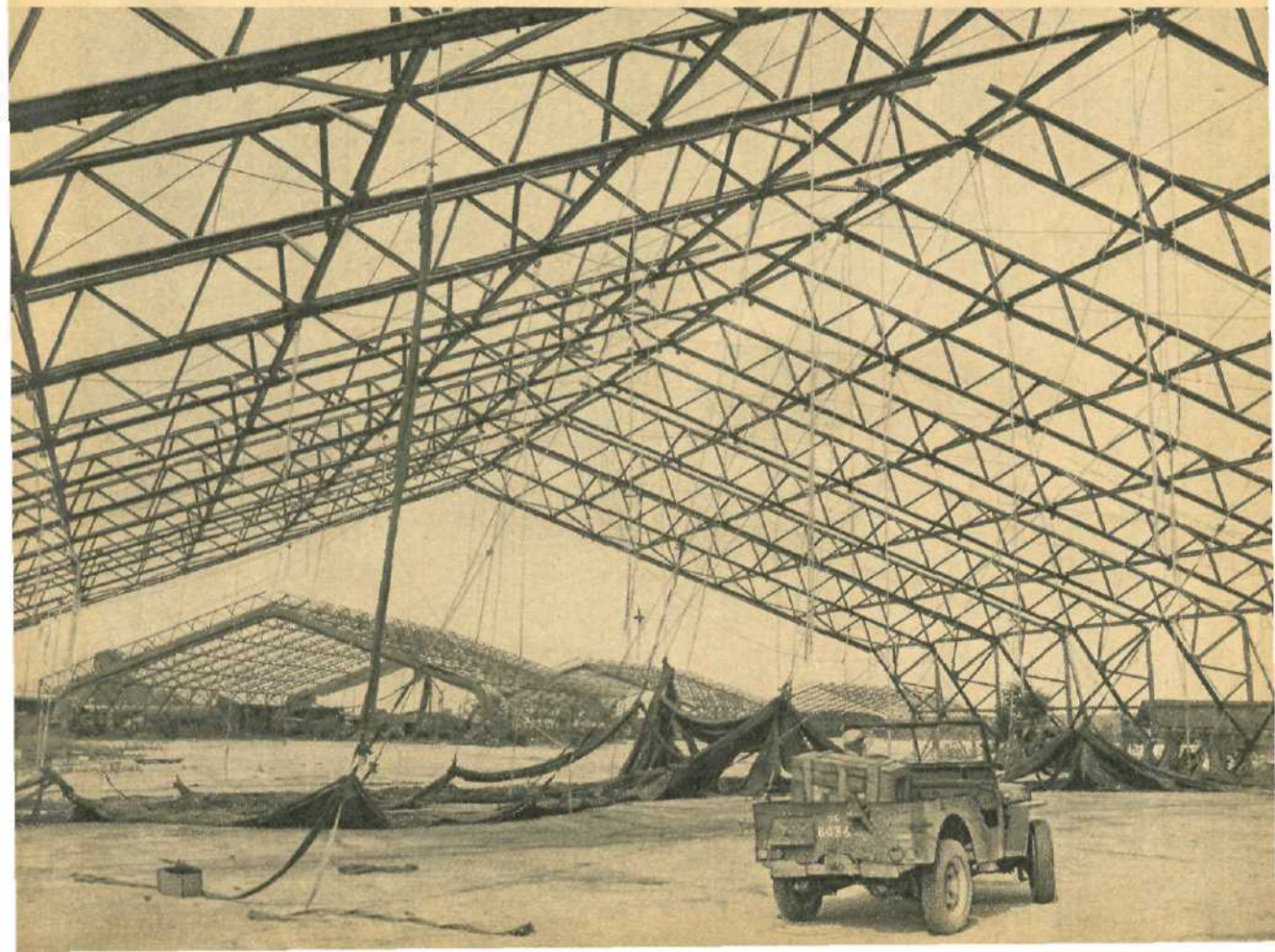
Het boskleed, dat Nieuw-Guinee bedekt, vervult in economisch opzicht een veelzijdige en belangrijke rol. Voor de zogenaamde „openlegging” van het land is het een geweldig obstakel.

Van de houtsoorten, die op het Nederlandse deel van het eiland voorkomen en waarvan naast vele zeer bruikbare houtsoorten het ijzerhout de belangrijkste plaats inneemt, is nog niet zo heel veel bekend. Van de bosproducten verdienen vermelding gom-copal, damar, rotan, wilde muskaatnoten, foelie, massoibast (waaruit olie bereid wordt) en geelhout.

De copra is aan de zuidkust van belang. Hier wordt de helft van de totale productie van Nieuw-Guinee gewonnen. De klapperteelt door de bevolking levert een product voor de wereldmarkt, waarnaar nu en in de toekomst een bijna ongelimiteerde vraag zal blijven heersen, in verband met de steeds toenemende wereldbehoefte aan plantaardige oliën en vetten.

Aan de Nederlandse Nieuw-Guinea Petroleum Mij, een Nederlands-Engels-Amerikaanse onderneming, werd in 1936 een concessie verleend van tien miljoen hectare (driemaal de oppervlakte van Nederland). De verkenning van het concessiegebied geschiedde op de meest moderne wijze, vanuit de lucht, en werd in twee jaar beëindigd. Hier geschiedde de grootste luchtkartering, tot dusver in de wereld verricht. Oost-Azië bezit wel een voldoende productie van ruwe olie, maar met het oog op de ontwikkeling van het verkeer is het nuttig te weten, ook al in verband met de wereldhuishouding, hoeveel reserve Nieuw-Guinee bezit, dat thans reeds zevenhonderdvijftig ton per dag produceert. Het zuidwesten van de Pacific en Australië zijn in ieder geval oliearm en de aanwezigheid van dit afgelegen, weinig kwetsbare oliecentrum is dus van enorm strategisch belang.

Wat er over is gebleven van de enorme Amerikaanse vliegtuighangars op Biak. Het verval neemt hand over hand toe.

Glanskolen van uitstekende kwaliteit komen voor in het oostelijk centrale gedeelte van de Vogelkop. Tegenwoordig moeten Nederlandse schepen in Australië bunkeren, wat ons land kostbare deviezen kost. Als de kolenlagen in Nieuw-Guinee geëxploiteerd worden, zou dat van buitengewoon grote betekenis zijn voor onze scheepvaart in het Verre Oosten en de economische positie van Nederland en Indonesië. De aanwezigheid van bepaalde gesteenten wettigt het vermoeden, dat in de toekomst nikkel, chroomerts en misschien ook platina zullen worden gevonden. Goud, zilver, zink, koper, lood en nikkel komen voor; wellicht ook tin en bauxiet. In het noordwestelijk deel van Nieuw-Guinee, dat aan zijn typische vorm de naam Vogelkop heeft te danken, zouden radio-actieve mineralen zijn opgespoord. Het zijn alle zogenaamd „strategische grondstoffen”, waardoor dit gebied straks een belangrijke plaats zal innemen in het Pacificgeheel.

De N. V. Mijnbouw Mij van Ned.-Nieuw-Guinea (een combinatie van de Billiton Mij en enkele buitenlandse maatschappijen) deed onderzoekingen verrichten naar het voorkomen van goud. De resultaten schijnen, behalve in het Cycloopgebergte, niet zo gunstig te zijn als die welke in Australisch-Nieuw-Guinee bereikt werden. Intensief is het onderzoek niet geweest! Het oostelijk deel van het Sneeuwgebergte zou goede kansen bieden voor het vinden van goud. Vermoedelijk bevinden zich ertsgangen nabij de sneeuwtoppen van het J. P. Coengebergte en in een gebied van plusminus honderd vierkante kilometer oppervlakte in de omgeving van de berg Antares in het Sterrengebergte, nabij de oostgrens van Nieuw-Guinee.

Overal in de oerwouden liggen nog overblijfselen van gesneuvelde Jappen, die men bij de overhaaste terugtocht niet mee kon voeren. De Papoea's ontvingen van de Amerikanen een premie voor elk ingeleverd Japans geweer. Wanneer een Papoea een gesneuvelde Jap vond, bracht hij diens geweer naar de Amerikanen en de gouden voortanden stak hij bij zich. De „georganiseerde” Amerikaanse kleding nam hij ten slotte mee. De lijken bleven liggen ten prooi aan de wilde varkens.

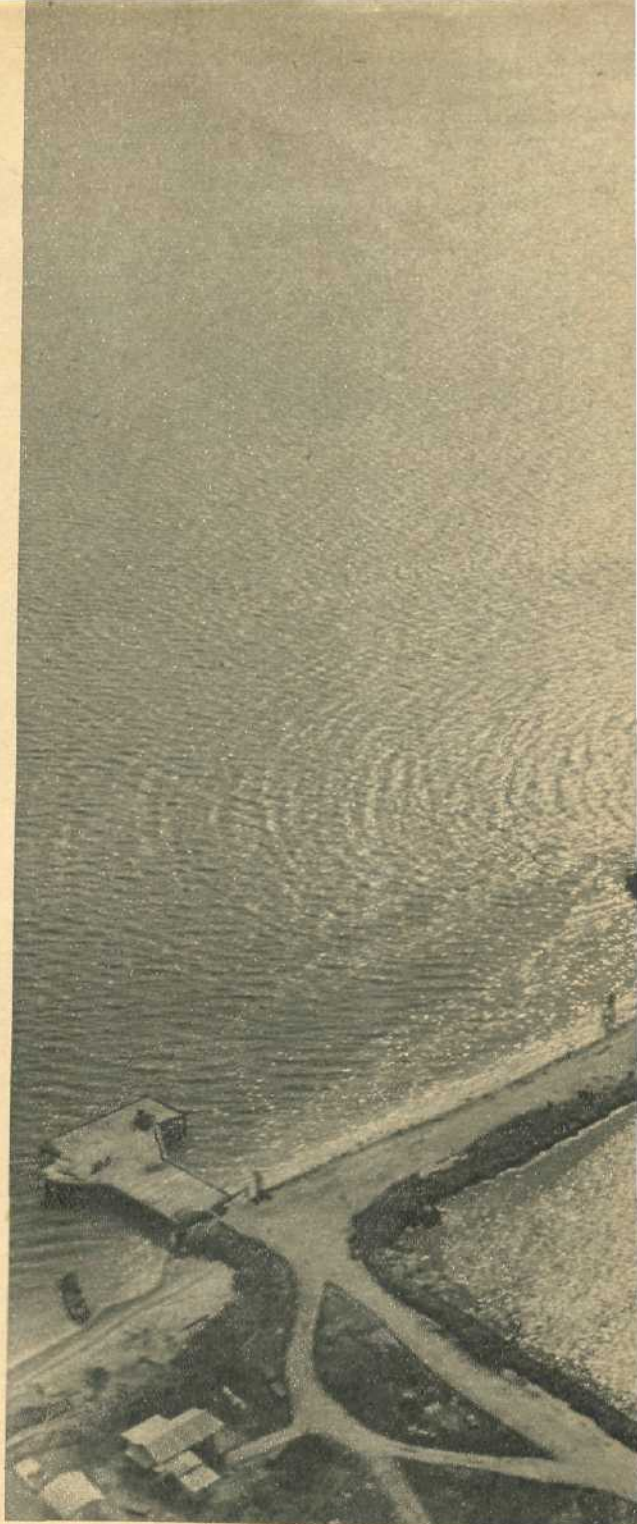
EXPORTMOGELIJKHEDEN

Voor de export van tropische producten naar gematigde streken (China, Japan, U.S.A. en Australië) ligt Nieuw-Guinee gunstiger dan bijvoorbeeld Java; Shanghai is driehonderd mijl dichterbij, Tokio eveneens driehonderd mijl en de U.S.A. vijftienhonderd mijl.

Nieuw-Guinee is het eiland van de Archipel, dat het dichtst bij de Verenigde Staten van Amerika ligt. Wanneer landbouw en andere ondernemingen een zodanige uitbreiding verkrijgen, dat export van belangrijke hoeveelheden producten kan plaatsvinden, is deze ligging in de toekomst van enorm belang. Het eiland ligt ten slotte aan de thans zeer belangrijke scheepvaartweg van Oost-Azië naar Australië.

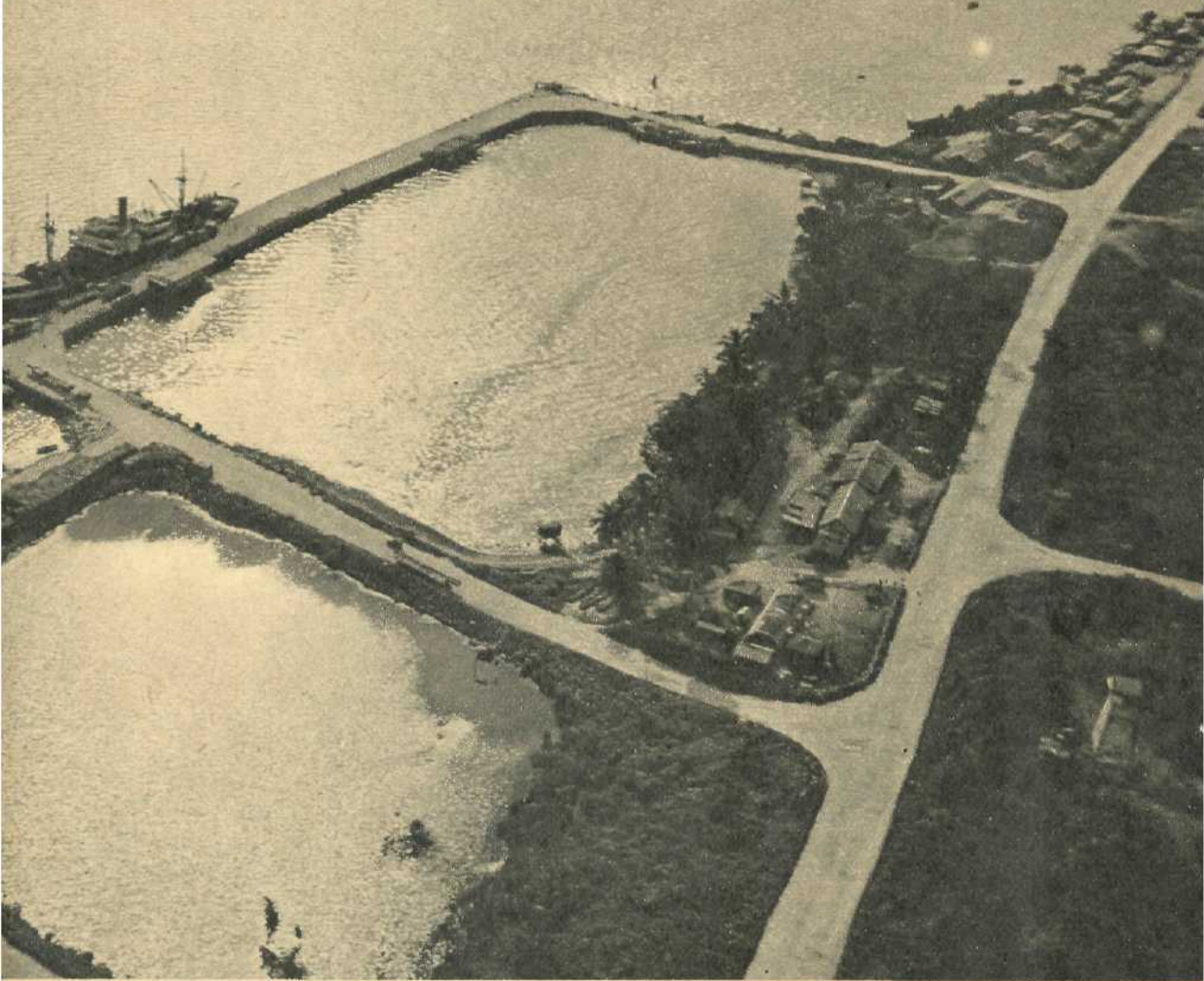
SLOT

Indien de vestigingsplaatsen van aanstaande kolonisten met zorg worden uitgekozen, het kolonisatie-mensenmateriaal nauwkeurig wordt onderzocht en gezorgd wordt voor uitstekende en deskundige leiding, zijn de mogelijkheden in Nieuw-Guinee niet overmatig riskant te noemen. Weliswaar wordt een omvangrijk technisch apparaat vereist voor de gestelde landbouwkundige

De door de Amerikanen aangelegde haven bij Biak.

Er moest hard gevochten worden op Biak, voor de Japanse bezetting door de Amerikanen werd verslagen. Dit zijn de overblijfselen van een klein type Japanse tank, die buiten gevecht werd gesteld. Tussen de rupsbanden groeit thans een papaja-boompje, waar reeds een paar vruchten aan hangen.

doeleinden, doch vooral de na-oorlogse techniek zal in dit opzicht wonderen kunnen verrichten.

Laten we uiteindelijk in acht nemen en onderstrepen de woorden van dr Kamerling: „Perspectieven van de landbouw moeten wij erkennen als de eeuwige bron, die het stoffelijk leven der mensheid onderhoudt. Het is niet de bedoeling, dat er zoveel verdiend wordt, dat de vermogenden in weelde kunnen leven. Dat een ieder in vrede nederzitten kan onder zijn eigen vijgeboom

en zijn eigen wijnstok (het zou in casu moeten zijn palm- en pisangboom), wordt als de hoogste lof van de regering van koning Salomo naar voren gebracht en steeds weer als het ideaal der oude profeten genoemd.”

Bij een dergelijke opvatting van de landbouw en een inschakeling der geesten in deze richting is er in de uitgestrekte nog onontgonnen streken van Nieuw-Guinee plaats voor talloze Nederlanders, hetzij in Nederland, hetzij in Indië geboren.

